

GŪUŠG GASGĀ

2011, BÕN-BLUUNGO, 1
MOONDA A ZEOVA RÏUNGÄ

Bõe la kambã segd n
bãng Wênnnaam zugu?

GŨUSG GASGĀ yaa sebr sēn waoogd Wēnnaam a Zeova sēn yaa āndūniyā fāa Naabā. Pīnd wēndē wā, b ra yākda ned t'a ruud gasg n gūusd n getē tu būmb sā n be yuug n watē bu a togse. Seb-kāngā me söngda tōnd tu d wumd yel nins sēn maand dūniyā gill zugā vōor ne Biiblā sēn pīnd n togs būmb ninsā maasem. A leb n kengda nebā pelse, bala a wilgdame tu ka la bilfu, Wēnnaam Riungā sēn yaa goosneem b sēn zoe n lugl saasē wā na n kutame tu wēnem buud fāa sa, la a kut tu tēngā lebg arzāna. A sagenda nebā tu b tē a Zezi Kiristi, bala yē n sak n ki sēn na yul tu tōnd tōog n paam vuum sēn ka satā, leb n yaa yē la Wēnnaam Riungā Rīma. Yaa hal sēn sung ne yuomd 1879 wā la a Zeova Kaset rāmbā yiisd seb-kāngā. Sebrā pa gomd n söngd politik siglg baa a yembr ye. A goamā fāa tika Biiblā zugu.

Seb-kāngā pa koosd ye. B yiis-a lame n na n teel Biiblā zāmsg sēn maand dūniyā gill zugā. La yaa ligd nebā sēn kōt ne yamleogā n teend tuomdā. Biiblā verse nins sēn be seb-kāngā pugē wā yita Wēnnaam Sebrā pugē, la d rem-s-b lame tu zems ne moorā guisgā noyā. Verse sā n pugl ne MN, wilgdame t'a yita *Les Saintes Écritures – Traduction du monde nouveau wā pugē*.

SEBRĀ GOM-ZUG SŌSSĀ

- 3 **Segdame** tu b gom Wēnnaam yell ne kambā bu?
- 4 **Bōe** la kambā segd n bānge?
- 6 **Ānd dāmb** n segd n zāms kambā?
- 8 **Wān to** la roagdbā tōe n zāms kambā tu yu sōma?

ZĀMSGĀ SŌSSĀ

Zī-likri, 24-30

SEB-NENG 10 - YUULA: 38, 56

A Zeova yaa mam puurē

Zī-likri, 31–Supaolgo, a 6

SEB-NENG 14 - YUULA: 40, 85

Yāmb wilgdame t'a Zeova yaa y puur bu?

Supaolgo, a 7-13

SEB-NENG 19 - YUULA: 54, 135

D tōog toog n zoe zoeesā n da ya ye

Supaolgo, 14-20

SEB-NENG 23 - YUULA: 81, 129

'Bu y zoe zoeesā sōma n paam kūunā'

Supaolgo, 21-27

SEB-NENG 28 - YUULA: 107, 4

A Zeova mii yāmb bu?

ZĀMSGĀ SŌSSĀ YŌODO

SŌSG A 1, 2 - A Zeova sēn da yeel Levi nebā tu yē la b 'puurā' rat n yeelame tu bōe? (Sōd. 18:20) Yaa Levi nebā bal n da paam t'a Zeova yaa b puur bu? Rūndā-rūndā, d tōe n paamame t'a Zeova yu d puur bu? Sā n tōeeme, d maanda wān n paam dē? Sōs-kāensā wilgda d sēn tōe n maan to-to n paam t'a Zeova yu d puure.

SŌSG A 3, 4 - Sōs-kāensā wilgda d sēn tōe n maan to-to n tōog n zoe zoees ning kiris-nebā sēn zoetā n baase, n paam kūunā sēn yaa vuum sēn kōn sa wā. Ye la d tōe n paam söngr la raood kengre? Bōe ne bōe n tōe n lub-du, tu d segd n gūus ne? Bōe n tōe n söng-d tu d mao n tōog n baas zoeesā?

SŌSG A 5 - A Zeova mii neb nins sēn tūud-a ne pu-peelmā la a nong-ba. Zug-sōma bus n tōe n söng-d tu d ket n tat a yam? Sōs-kāngā na n sönga tōnd ned kam fāa t'a tōog n fees a meng sōma.

Segdame tu b gom Wēnnaam yell ne kambā bu?

Seb-gulsd a ye yeela woto: "Tōnd tara tūudum ka tek sēn tōe n kūt tu d kisg taaba, la d pa tar tūudum wusg sēn tōe n kūt tu d nong taab ye."—A JONATHAN SWIFT

YAA hal yuumd 1700 soabā sēnes la a Jonathan Swift togs gom-kāngā, la rūndā-rūndā menga, wusg na n sak n deegame t'a gomdā yaa suda. Kēer yetame meng tu b pa segd n bas tu roagdbā zāms b kambā būmb Wēnnaam zug ye. B tagsdame tu kamb nins b sēn wubd wēn-tūudb zakē wā pa nafd ye.

Yāmb tagsg yaa wāna? Goam nins sēn pugdā svka, bug n wōnd sakda reegre?

- B pa segd n bas roagdbā tu b zāms b kambā būmb Wēnnaam zug ye.
- Roagdbā segd n basame tu b kambā bu tu b yaool n sung tūudmā yel zug sōsg ne-ba.
- Kambā yāadmē, b roagdbā segd n sōng-b lame tu b bāng būmb nins bāmb mensā sēn tēed Wēnnaam zugā. La b sā n wa butē, b roagdbā segd n sōngd-b lame tu b tagsd bōn-kāens zug n baood n bāngd sā n sud yaa suda.
- Kambā segd n sak n tēe būmb nins b roagdbā sēn tēedā woto bal n pa bao n wum b vōor ye.

Tūudmā sāamda kambā bu?

Roagd sēn nong a biig pa na n sak n maan-a wēng ye. La rē yīnga yelā sēn yaa to-to wa kōta neb nins sēn pa rat tu roagdbā gom ne b kambā Wēnnaam yellā buum bu? Hal na maan yuum, bāngdbā baoome n na n bāng roagdbā tēeb sēn tōe n maan b kambā būmb ninsā. Bōe la b bāng-yā?

Vaeesdbā mikame tu tūudum pa sāamda biiga, la tu pud n tōe n naf-a-la a buuwungā

sasa. Yuumd 2008 soabā pugē, vaeesg a ye poore, b wilga būmb ning b sēn bāngā zurnall a ye (*Social Science Research*) pugē.* B yeela woto: "Yaa vēeneg tu tūudmā kutdame tu zems-n-taar be kambā ne b roagdbā svka." B paasa woto: "Wōnda tūudmā la Wēnnaam zood baoobā tara yōod kambā wusg vuum pugē, la zagsā neb ne taab zīid-n-taarā pugē me." Gom-kāensā wōnda a Zezi sēn da yeel būmb ningā. A ra yeela woto: "Neb nins sēn wumd Wēnnaam goamā n sakdē wā, bark bee bāmb zut n yūda."—Luk 11:28.

La kēer sēn yet tu b segd n basame tu kambā bu tu b yaool n gom ne-b Wēnnaam la tūudmā yel zugā yē? Sēn yet-b rē wā yīmame tu biig yam yaa wa peoog sēn yaa vuuvug tu yaa tulae tu b pids-a ne būmbu. A roagdbā sā n pa pids a yamā ne noy la tēeb sēn yaa sōma, na n kōo sor tu yam toor-toor nins yung rāmbā sēn tarā pid a yamā.

Yellā tuum yaa bōe?

Hal pīnd wēndē n tāag masā, ninsaalbā yel sēn yaa to-to wā wilgdame tu tūudmā tōe n kutame tu neb maan taab wēng la b kisg taaba. Woto wā, bōe la roagdbā tōe n maan tu būmb ning a Jonathan Swift sēn wilgā ra wa paam b kambā? Wān to la b tōe n wub b kambā tu b tall tēeb sēn na n sōng-b tu b nong b taabā?

A tuumā yaa b sēn na n bao n bāng sogs-kāensā leoore: 1) Bōe la kambā segd n bāng? 2) Ānd dāmb n segd n zāms kambā? 3) Bōe la roagdbā tōe n maan tu zāmsgā yu sōma?

* Yaa Etazīni la b maan vaees-kāngā. B sōsa ne kamb 21000 ne b roagdbā la b karen-saam dāmbā.

Bœ la kambā segd n bānge?

"Gulsg Sōamyā zāng yaa Wēnnaam n kō tōndo: La a bee bark zāmsg yīnga, la tu wilg ned a kongre, la saglg yīnga, la tu zāms tūrlem."—2 TUMOTE 3:16.

KAMBĀ segd n bānga sūdā Wēnnaam zugu. Yē la b tōe n yā sūd-kāngā? Yaa Biiblā pugē. Dūniyā gill zugu, tūudum sebr ning nebā wusg sēn nand n yūd yaa Biiblā.

Biiblā yaa wa letr Wēnnaam sēn guls n tool-do. Let-kāng pugē, a wilgda tōnd a sēn yaa Wēnnaam ning buudā. A leb n wilgda a kambā fāa, b bōoneg la b kāsemp fāa sēn segd n vuund to-to. D na n goma Biiblā sēn yet būmb ninsā kēer yelle, la d ges kom-bōonesā meng sēn tōe n dūk yam nins b pusē.

GŪUSG GASGĀ

MOONDA A ZEOVA RŪNGĀ

Y sā n dat kibay n paase, bu y sā n dat tu b wat n zāmsd yāmb Biiblā, bu y guls a Zeova Kaset rāmbā ne aders nins sēn be tēngrā a yembre. Zāmsgā yaa zaalem. Sēn na yul n bāng b aders rāmbā fāa, bu y te ges www.watchtower.org/address.

Bénin: 06 BP 1131, Akpakpa pk 3, Cotonou. **Burkina Faso:** 01 BP 1923, Ouagadougou 01. **Cameroun:** BP 889, Douala. **Canada:** PO Box 4100, Georgetown, ON L7G 4Y4. **Côte d'Ivoire:** 06 BP 393, Abidjan 06. **États-Unis:** 25 Columbia Heights, Brooklyn, NY 11201-2483. **France:** BP 625, F-27406 Louviers Cedex. **Ghana:** PO Box GP 760, Accra. **Nigeria:** PMB 1090, Benin City 300001, Edo State. **Sénégal:** BP 29896, 14523, Dakar.

The Watchtower (ISSN 0043-1087) is published semimonthly by Watchtower Bible and Tract Society of New York, Inc., M. H. Larson, President; G. F. Simonis, Secretary-Treasurer; 25 Columbia Heights, Brooklyn, NY 11201-2483, U.S.A. Periodicals Postage Paid at Brooklyn, NY, and at additional mailing offices.

© 2011 Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania. Tous droits réservés. Printed in Nigeria.

Bœ la Wēnnaam dat tu tōnd bāng yē mengā zugu?

■ **Biiblā sēn yete:** "Tu nebā bāng tu fo yuvr sēn yaa a Zeova wā, foo f yembr bal n ka to dūniyā tek fāa."—Yūl Sōamyā 83:18, MN.

Rē sēn wilgd tōndo: Wēnnaam sūd beeme. A tara yu-peelle.

■ **Biiblā sēn yete:** "Zusoabā feesda nebā fāa sūyān n mi tōnd fāa tagsg la d ratem. Fo sā n bao bāmba, fo na n yā-b lame."—1 Kibaya 28:9.

Rē sēn wilgd tōndo: Tōnd fāa yell paka Wēnnaam a Zeova. Dēnd a geta kom-bōonesā me yelle. (Yūl Sōamyā 10:14; 146:9) A ratame tu d bāng a sēn yaa Wēnnaam ning buudā.

■ **Biiblā sēn yete:** "Da nams pug-kōor ne kub ye. Fo sā n nams bāmb tu b kelem n bool maam, mam na n wūma bāmb kelengā."—Yikri 22:21-23.

Rē sēn wilgd tōndo: A Zeova kelgda kom-bōonesā meng puusgo. D tōe n puusda Wēnnaam wakat fāa, n pelgd d pus n wilgd-a būmb nins sēn pak tōndā.

■ **Biiblā sēn yete:** "Bāmb leb n maka Wēnnaam yesa; bāmb beega Israēl Sōng-soabā."—Yūl Sōamyā 78:41.

Rē sēn wilgd tōndo: Tōnd no-goamā la d tum-tumdu wā tōe n nooga a Zeova sūur wall sāam a sūuri. Dēnd nand tu d gom gomd wall d maan būmbu, d segd n deng n tagsame.

Manesem bug la d segd n tall ne neb nins buud wall b tūudum sēn yaa toor ne tōndā?

■ **Biiblā sēn yete:** "Wēnnaam ka tūusd neb ye. La buudā fāa suka, ned ning sēn zoet bāmb la sēn maand tūrga, yē soab tata bāmb Yam." —*Tuuma 10:34, 35.*

Rē sēn wilgd tōndo: Sēn mik tu Wēnnaam nonga ninsaal buud fāa wā, tōnd me pa segd n kisg neda, a soabā yīngā kōbg bū a nengā yalē sēn yaa toor ne tōnd rēndā yīng ye.

■ **Biiblā sēn yete:** "Bū y bāng daar fāa tu leok ne sū-maasem la sik-m-menga, ned ning fāa sēn sokd yāmb tēeb yelle." —*1 Puer 3:15.*

Rē sēn wilgd tōndo: Tōnd ne ned sā n wa sōsd tūudmā yel zugu, d segd n wilga d sēn tagsdā ne yēsem, la segd n yuu ne bugsem. Sēn paase, d pa segd n paoogd neb nins tēeb sēn yaa toor ne tōnd rēndā ye.

Manesem bug la d segd n tall ne d zakā rāmba?

■ **Biiblā sēn yete:** "Kamba, bū y sak y ba rāmb ne y ma rāmb ne būmb fāa, tu bōe, bōn-kāng tata Zusoabā Yam." —*Kolos rāmba 3:20.*

Rē sēn wilgd tōndo: Kambā sā n sakd b roagdbā, pa wilgd tu b nong-b lame bal ye. Wilgdame me tu b rat n taa Wēnnaam Yam.

■ **Biiblā sēn yete:** "Bū yāmb maan taab neere, la paam sū-bugsem, la kō taab sugr wa Wēnnaam sēn kō yāmb sugr Kirist yīngā." —*Efeez rāmba 4:32.*

Rē sēn wilgd tōndo: Neb a taabā tōe n wa maana būmb tu yik d sūuri. Baa tōnd zakā rāmb menga. D sā n yaool n dat tu Wēnnaam kōt-d sugr d beegr yīnga, tōnd me segd n kōta d taabā sugri. —*Matue 6:14, 15.*

MASĀ B YIISD-A-LA NE BUUD-GOAM 188: Acoli, afrikaans, albanais, allemand^{+o}, amharique, anglais⁺ (également en braille), arabe, arménien, arménien (occidental), aymara, azéri, azéri (cyrillique), baoulé, bengali, bichlamar, bikol, bulgare, cambodgien, cebuano, chichewa, chinois (simplifié), chinois (traditionnel)⁽⁺⁾ (audio : mandarin seulement), chitonga, chuuak, coréen⁺, créole de Maurice, créole des Seychelles, créole d'Haiti, croate, danois^o, efik, espagnol⁺, estonien, éwé, fidjiien, finnois^o, français^{++o}, ga, géorgien, goun, grec, groenlandais, guarani, gujarati, haoussa, hébreu, hiligaynon, hindî, hîri motu, hongrois⁺, icibemba, igbo, iloko, indonésien, islandais, isoko, italien⁺, japonais⁺, kannada,

kazakh, kikaonde, kikongo, kikuyu, kiluba, kimbundu, kinyarwanda, kirghiz, kribati, kirundi, kongo, kwangali, kwanyama, letton, lingala, lituanien, luganda, lunda, luo, luvale, macédonien, malayalam, malgache, maltais, marathi, marshall, maya, mixe, mizo, mooré, myama, ndébélé, ndonga, néerlandais⁺, népalai, niue, norvégien⁺, nyanea, nzema, oromo, ossète, otètela, ourdou, ouzbek, palau, pangasinan, papiaimento (Curaçao), pendjabi, persan, pidgin salomonien, polonais⁺, ponape, portugais^{++o}, quechua (Ancash), quechua (Ayacucho), quechua (Bolivie), quechua (Cuzco), quichua, rarerongan, roumain, russe⁺, samoan, sango, sepedi, serbe, serbe (romain), sesotho, shona, silozi, singhalais, slova-

que, slovène, sranan tongo, suédois^o, swahili, swati, tagalog^o, tahitién, tamoul, tatar, tchèque^o, télongou, te-tum, thaï, tigrinya, tiv, tok pisin, tongien, tononaque, tshiluba, tsonga, tswana, tumbuka, turc, tuvalu, twi, tzotzil, ukrainien, umbundu, uruund, venda, vietnamien, wallis, waray-waray, wolaitsa, xhosa, yapoï, yoruba, zandé, zapotéque (de l'isthme), zoulou

⁺ A bee ne CD me.

^o A bee ne CD (MP3) me.

⁽⁺⁾ Y tōe n tu kelg-a-la www.jw.org.

Bõe yïng tu d segd n yu pu-peelem soab la nin-sõongo?

■ **Biiblā sēn yete:** "Woto yïnga, bū y bas ziri yagbo, la ned kam fāa togs sūd ne a yaka." —Efēez rāmba 4:25.

Rē sēn wilgd tōndo: D sā n togsd sūda, d rukda Wēnnaam togs-n-taare, tu rē noogd a sūuri. La d sā n nong n yagd ziri, d rukda Wēnnaam bē a Sutāan sēn yaa "ziri ba" wā togs-n-taare.—Zā 8:44; Tūt 1:2.

■ **Biiblā sēn yete:** "Būmb nins fāa yāmb sēn dat tu neb a taabā maan yāmbā, bū yāmb me maan bāmb bōn-kāense."—Matue 7:12, Kāab-paalga Koe-noogo.

Rē sēn wilgd tōndo: D pa segd n maand d toor kae ne d zakā rāmb la neb a taabā tagsgo, la būmb nins sēn pak-bā ye. Wala makre, d sā n wilgdē tu d nonga d taabā, bāmb me na n nong-d lame.—1 Puer 3:8; Luk 6:38.

Wala makr nins d sēn yā wā fāa sēn wilgdā, Biiblā sagls tōe n sōnga kambā tu b bwung zugē, bū b yu mi-beoog rāmba, neb sēn waoogd b taab la b kum̄d-ba. La yaa ãnd n segd n sōng kambā tu wa tall zug-sōma kāensā?

Ānd dāmb n segd n zāms kambā?

"Karen-biig ka yuud a karen-saamb ye, la karen-biig sā n zāms tu seke, a na n yu wa a karen-saamba."—LUK 6:40.

ROAGDB kēer getame tu bāmb pa tōe n sōng b kambā tu b bāng Wēnnaam ye. Tōe tu b tagsdame tu b pa karem n zāage, pa rē bū b pa mi yel wusg tūudmā weengē tu sek b na tōog n zāms b kambā ye. Woto kūtame tu b kēer mi n dūk tūum-kāngā sēn tar yōod wusgā n bobl b roagda, wall tūudum taoor soaba.

La sēn yuud fāa, ãnda n tōe n sōng kambā tu b bāng Wēnnaam la b sak noy sēn yaa sōma? D na n goma Biiblā sēn yet būmb ning yel-kāngā zugā. Mak-y rē ne bāngdbā vaees sēn sōng-b tu b bāng būmb ninsā n gese.

Bõe la ba segd n maane?

Biiblā sēn yete: "Ba rāmba, bū y ra maan būmb sēn yikd yāmb kambā sūy ye, la bū y wub bāmb ne Zusoabā saglg la a zāmsgo."—Efēez rāmba 6:4.

Bāngdbā sēn vaees n bānge: Ba-rāmbā sā n kūs sūd ne būmb nins b sēn tēed Wēnnaam zugā, wān to la nafd-ba? Sebr a ye n yi yuud 2009 soabā pugē, t'a sōsg a ye ("Engagement religieux du père et comportement du jeune enfant") gomd ba-rāmbā ne b kambā yelle. Be, b yeela woto: "Rao sā n kēesd a meng tūudum pugē, tōe n kūtame t'a maneg n get a zakā rāmb yell sōma. Tūudmā

kūtdame tu nebā get taab yel-manesem n dūkd togs-n-taare, la b sōngd taab ne sagls la noy sēn kūtd tu ned tōe n zā a meng sōma.”

Biiblā pugē, b wilga vēeneg tu yaa ba wā n segd n lūl taoor kambā wubr wēengē. (Yelbūna 4:1; Kolos rāmba 3:21; Hebre dāmba 12:9) La rē yīnga sagl-kāngā ket n tara yōod bū? Yūvmd 2009 soabā pugē, Floriid Iniversite wā yiisa sebr n gom bārāmbā manesem sēn tar pāng to-to b kambā zutā yelle. B yāame tu ba-rāmb nins sēn kēesd b mens wusg b kambā wubr pugē wā kamb nanda b mense, la b kūmd neb a taabā me. Nin-kāens kom-dibli wā pa wae n tūmd tūum-kēga, tu b kom-pugli wā me pa bēed yam-ka-m-meng bāas ye. Vēenega, Biiblā sagl-kāngā ket n tara yōodo.

Ma-rāmbā tūumd yōod taa zī-bugo?

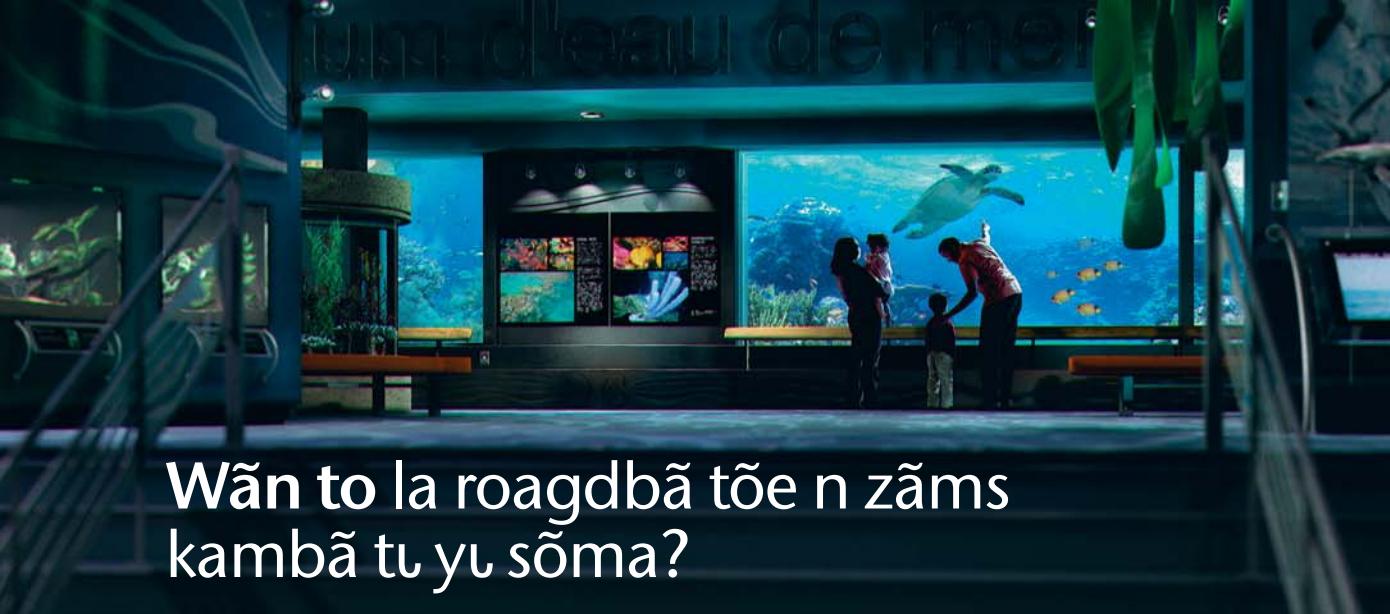
Biiblā sēn yete: “Ra bas būmb nins fma sēn wilg foomā ye.”—Yelbūna 1:8.

Bāngdbā sēn vaees n bānge: Yūvmd 2006 soabā pugē, sebr a yembr (*Handbook of Child Psychology*) yeelame tu kambā

ma-rāmb wae n bee ne-b n yūd b ba-rāmbā, la tū b gūs n gesame tu sūd yaa woto me tēns wusg pusē. Kambā ma-rāmb sēn wae n be ne-b n yūdā yīnga, biig ma no-goama, a tūum la a yel-manesem tōe n talla pāng wusg a biig zugu.

Kambā ma-rāmb la b ba-rāmb sā n teend taab n sōngd-b tu b bāngd Wēnnaam, yaa kūun toor-toor sēn tar yōod wusg la b kōt-ba. Pipi, b sōngda kambā tu b tōe n bao b saasē Ba wā zoodo, zood sēn tōe n naf-b b vūmā tōre. Yiib-n-soaba, na n kūtame tu b bāng pag ne a sūd sēn segd n sōng taab to-to n tōog n maan būmb sēn tar yōodo. (Kolos rāmba 3:18-20) Yaa sūd tu neb a taab tōe n sōnga ba bū ma a kambā wubr wēengē. La baasgo, yaa roagdbā n segd n sōng b kambā tu b bāng Wēnnaam la b bāng noy nins a sēn gāneg tu zakā ned kam fāa segd n tū wā.

La wān to la roagdbā segd n zāms b kambā? Bōe la b tōe n maan tu zāmsgā yū sōma?

Wān to la roagdbā tōe n zāms kambā tu yu sōma?

“Bu y sak tu b sēn togs yāmb goam nins rūnda wā pa y sūyā pusē. Ruk-a n zāms f kambā neere. Fo sā n zī f zak pugē, bu f gomd a yelle, la f sā n kēnd sor zug me, bu f gomd a yelle. Gom a yell f gāandg la f yikr wakate.”—TŌODO 6:6, 7.

ROAGDBĀ tōe n mi n getame tu kambā zāmsg yaa toog wusg ne-ba. La b sā n bao sōngr me, b sēn na n paam sagls toor-toor ka tēkā tōe n kūtame tu maneg n lebg toogo. Neb b sēn kī ne la b zo-rāmb na n yu tao-tao n kō-b saglse. Seb toey-toey la ēnternetā pugē, sagls nins b sēn kōt roagdbā sōor tara paasgo, la b kūsd taab me.

La Biiblā yē pa wilgd roagdbā *būmb ning* b sēn segd n zāms b kambā bal ye. A wilgd-b-la b sēn segd n zāms-b *to-to* wā me. Wa Biiblā verse nins sēn be zugē wā sēn wilgā, roagdbā segd n baooda weer daar fāa n gomd ne b kambā Wēnnaam yelle. D na n goma Biiblā sagls a naas bal yelle. Sagl-kāens sōnga roagdb tusa tu b tōog n zāms b kambā sūdā Wēnnaam zugu.

1. Tik-y būmb nins Wēnnaam sēn naanā n zāms-ba: Tum-tumd a Poll yeela woto: “Būmb nins [Wēnnaam] sēn naan hal dūniyā naaneg wakatā pukda Wēnnaam zemsg nin sēn ka tōe n yā ye, la bāmb pāngā sēn ka setā, la bāmb wēnego.” (Rom dāmaba

1:20) Roagdbā tōe n maoome n sōng b kambā tu b bāng tu Wēnnaam sūd beeme, b sēn na n kūtdē tu b tagsd būmb nins Wēnnaam sēn naanā zugu. Rē na n sōng-b lame tu b bāng bōn-kāens fāa sēn wilgd būmb ning Wēnnaam zugā.

A Zezi ra maanda woto n zāmsd a karen-biisā. Wala makre, daar a yembre, a yeela woto: “Bu y ges bōn-yugdse. Bāmb ka būta, la b ka tigisd me ye, la bāmb ka suiid bao pusē ye. La yāmb Ba sēn be [saasē] rulgda bāmba. Yāmb ka yuūd bāmb wusg suda?” (Matue 6:26) A yeela a karen-biisā woto n na n sōng-b tu b bāng a Zeova nonglmā la a nimbāan-zoeerā. La pa rē bal ye. A sōnga a karen-biisā tu b tags n bāng Wēnnaam sēn nong a kambā la a zoet b nimbāaneg to-to wā.

Rīm a Salomo sēn yu Yam soabā ra goma Wēnnaam sēn kō gūur Yam ningā yelle, la a wilg tu d tōe n gesa gūur sēn vu to-to wā n dūk Yam. A yeela woto: “Kuūuma, kēng n tu ges gūur sēn maand būmb ningā n bāng Yam. Bāmb ka tar naab ne kāsem la soaal ye.

Bāmb wukda b ruub supaolgo. La bōn-buuung wakate, b wukda ki n bīngdē.” (Yelbūna 6: 6-8) A sēn yeel woto wā, a wilga ne manesem sēn sūd be yamleoog tu yaa sōma tu d yāk būmb sēn tar yōod d sēn dat n maane, la d tum ne d sūur fāa n tōog n maan-a.

Roagdbā tōe n duka a Zezi ne a Salomo fāa sēn da maand to-to tu b zāmsgā yaa sōma wā togs-n-taare. Rē baoodame tu b maan woto: 1) Sok-y y kambā tūs bu rūms nins b sēn nonge. 2) Bao-y n bāng-y bōn-kāens sōma. 3) Tik-y bōn-kāens sēn wilgd tōnd būmb ning Wēnnaam zugā n sōng kambā.

2. Ruk-y manesem ning a Zezi sēn da tar ne a sēn da zāmsd-b rāmbā togs-n-taare: Būmb nins a Zezi sēn da tar n na n wilg nebā yōod yūda ned buudā fāa sēn tar n dat n wilg a to. La baango, a ra nong n sokda nebā sogsg wusgo. A ra baood n na n bānga neb nins a sēn zāmsdā tagsa, la yel nins sēn da pak-bā. (Matie 17:24, 25; Mark 8:27-29) Būmb nins roagdbā me sēn segd n zāms b kambā tara yōod wusgo. La sēn na yul tu b zāmsgā yu sōma, b segd n duka a Zezi naoore, n sōngd a kambā tu b sakd n togsd bāmb me tagsgo.

La kambā sā n tar manesem sēn pa sōma wall b pa reegd saglsā tao-tao yē? Tēeg-y manesem ning a Zezi sēn tall ne a tūm-tūmdbā. B ra mi n wēeda no-koeem wusgo ne taaba. Sēn paase, b pa sak n deeg sagls nins a sēn da kōt-b sik-m-mengā wēengē wā tao-tao ye. La a Zezi kell n buka a meng ne-ba, n da ket n tēegd-b sik-m-mengā yōodo. (Mark 9:33, 34; Luk 9:46-48; 22:24, 25) Roagdb nins sēn dukd a Zezi togs-n-taarā maagda b yīns n zāmsd b kambā, tu b sā n wa pa wūmd būmb vōore, bu b mi n ket n zāmsd-b bōn-kāng hal tu b wa wūm-a vōorā sōma.*

3. Kō-y y kambā mak-sōngo: Segdame tu roagdbā tēeg būmb ning tūm-tūmd a Poll sēn da yeel Rom kiris-nebā. A yeela woto: “Fo

* Hebre wā gom-bil ning b sēn lebg Tōod 6:7 pugē wā tu “zāmsā” rat n yeelame tu togs būmb n yulme.

zāmsda neb a taaba, n yaool n ka zāmsd f meng ye. Fo sēn moond tu ned ra zu wā, yaa bōe tu fo zuuda?”—Rom dāmba 2:21.

Gom-kāensā yaa saglg sēn tar yōodo, bala būmb nins roagdbā sēn maandā tara pāng wusg kambā zut n yūd b no-goamā. Sūd me, roagdb nins sēn tūud būmb nins b sēn yetā tōe n paamame tu b kambā kelg-b n yūda.

4. Sung-y y kambā zāmsg b yāadmē: Nand t'a Tumote sung tūm-tūmd a Poll sōngr a misioneeremdā pugē, a ra tara yū-noog a tēed-n-taasā suka. (Tūuma 16:1, 2) Būmb a ye sēn kūt tu yu woto wā yaa tu hal a “yāadem wakate,” b zāms-a-la “Gulsg Sōamyā.” A Tumote ma wā ne a yaab-poakā ra pa karemd Gulsg Sōamyā bal t'a kelgdē ye. B ra sōngd-a lame me t'a tagsd sūdā sēn be a pugē wā zugu.—2 Tumote 1:5; 3:14, 15.

Y tōe n paama sōngre

A Zeova Kaset rāmbā yiisa sēb wusg n na n sōng roagdbā tu b zāms b kambā tu b bāng Wēnnaam. Sēb kēer yaa kom-bōonegā yīnga, tu b sānda tōe n sōng roagdbā tu b tōogd n sōsd ne b kom-buusā nana-nana.*

La yaa vēeneg tu nand tu roagdbā tōog n zāms b kambā tu b bāng Wēnnaam, bāmb mensā segd n deng n bānga sogsg kēer leoore, sogsg leokr sēn pa nana tu kambā yaool n tōe n wa soke. Wala makre, wān to la y na n leuk sogsg nins sēn pugdā: Bōe yīng tu Wēnnaam bas tu namsgā beē? Wēnnaam daabā ne tēngā yaa bōe? Sēn ki-bā bee ye? Y sā n data, a Zeova Kaset rāmbā na n sak n sōng-y lame tu y paam sogs-kāensā la b taab leoore, tu sōng yāmb ne y zakā rāmb tu y tōog n paam Wēnnaam zoodo.—Zak 4:8.

* Sēn na yul n zāms kom-bōonegā, roagdbā tōe n tūnuga ne sebr ning gom-zug sēn yaa Écoute le grand Enseignant wā sēn gomd a Zezi Krist sēn zāms nebā būmb ninsā yellā. B leb n tōe n tūnuga ne Biiblā kibay sebrā. Yē soabā pugē, b wilgda Biiblā sagl-kāsemās ne gom-biis vōor wūmb sēn yaa nana. La sēn na yul n zāms kom-biisā, b tōe n tūnuga ne Les jeunes s'interrogent—réponses pratiques volume 1 ne volume 2 wā fāa.

A ZEOVA YAA MAM PUURE

"Yaa maam la fo puure, la f paoong Israell nebā svka."—SōD. 18:20.

ISRAELL nebā sēn wa n tōog n deeg kāabg tēngā fāa la balā, a Zozue ne maan-kvudb kāsem a Eleazar la buudā fāa taoor-dāmbā puul tēngā, sēn na yul tu buud toor-toorā paam b zīsi. (Sōd. 34:13-29) A Zeova kutame tu b kō buudā fāa zīiga, la b bas Levi buudā. (Zoz. 14:1-5) Bōe yīng tu Levi buudā pa paam zīig kāabg tēngā pugē? A Zeova yīma b yell bu?

² A Zeova sēn togs Levi nebā būmb ningā kūtdame tu d bāng leoorā. Bala a yeela a Aarō woto: "Yaa maam la fo puure, la f paoong Israell nebā svka." (Sōd. 18:20) Ad yaa gomd sēn sūd kengd raoodo! A Zeova sā n da yeel yāmb woto, y tagsg na n yūl wāna? Tōe tu y na n deng n soka y menga: 'Mam segd ne Sēn-ka-to soabā yeel-m woto sūda?' Tōe me tu y na n dat n bānga kiris-ned sā n tōe n paamame t'a Zeova yūl a puure, baa ne a sēn yaa ninsaal n pa zems-zāngā. Sogs-kāensā leoorā bāngr tara yōodo, bala d sā n paam t'a

1, 2. a) A Zeova sēn wa n kūt tu b puul tēngā n kō Israell buud toor-toorā, a maana wān ne Levi buudā?
b) Bōe la a puulem Levi nebā?

Zeova yeel tōnd ne neb nins d sēn nongā woto, noom-d lame. Bu d reng n bao n bāng a Zeova gomdā vōore. Rē na n sōng-d lame tu d bāng wān to la a Zeova tōe n yūl kiris-nebā puul rūndā-rūndā. Sēn yūl fāa, d na n wa tu vuulda saasē tu yaa tēngā sēn na n wa lebg arzāna zug me, d na n bānga wān to la a Zeova tōe n yūl *d ned kam fāa* puure.

A Zeova gesa Levi nebā yelle

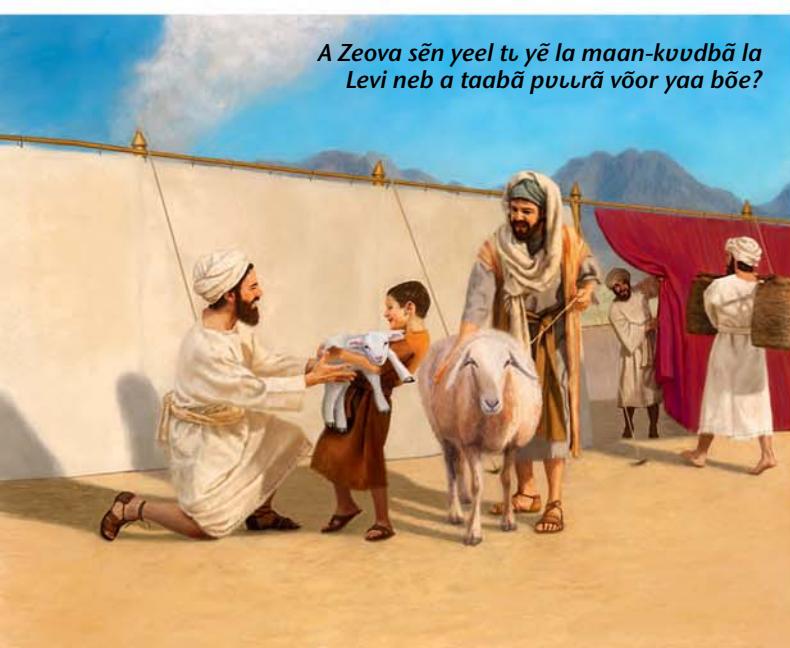
³ Nand t'a Zeova kō Israell nebā tōogā, ra yaa zak-soab fāa n da yaa a zakā maan-kvuda. La a Zeova sēn wa n kōt tōogā, a yāka Levi buudā neb kēer tu b lebg maan-kvudba, tu kēer sōngd ne wēnd-doogā tuum a taaba. Bōe yīng t'a maan woto? A Zeova yeelame tu yē sēn wa n na n sāam Ezipt rāmbā kom-dēemsā, a ruka Israell kom-dēemsā n "kō a menga." Woto rat n yeelame t'a welg-b-la toor a tuumādā yīnga. La a Zeova yāka yam n na n duk Levi nebā tu b "led Israell nebā kom-dēemsā." Sēn mik tu Israell buud a taabā nebā pipi kom-dibli wā sōor da yūlda Levi buudā rapā yīnga, a Zeova kutame tu b yao wanzuri tu lede. (Sōd. 3:11-13, 41, 46, 47) Rē teka, Levi nebā ra tōe n singa tuumād ning Wēnnaam sēn bobl-bā.

⁴ A Zeova sēn yeel tu yē la Levi buudā puulrā rat n yeelame tu bōe? Wall t'a kō-b zīig kāabg tēngā pugē wā, a kō-b-la būmb a to sēn tar yōod wusgo. A bobl-b-la tuumde. Ra yaa "Wēnnaam maandā maaneg" la

3. Bōe n kūt tu Wēnnaam wa yāk Levi buudā tu b na n tuumād a tuumā?

4, 5. a) Wēnnaam sēn yeel Levi nebā tu yē la b puulrā vōor yaa bōe? b) Wān to la Wēnnaam ges Levi nebā yelle?

A Zeova sēn yeel tu yē la maan-kvudbā la Levi nebā a taabā puulrā vōor yaa bōe?

bāmb puure. (Zoz. 18:7) Sōdb sak 18 soabā goam sōngd-d lame tu d bāng tu b ra na n ket n paamda būmb nins fāa sēn yaa tulae ne-bā. (*Karm-y Sōdb 18:19, 21, 24.*) Wēnnaam yeelame t'a na n 'kōo Levi nebā piig-puūr nins fāa Israell nebā sēn yākdā tu b sooge, b sēn tūmd sek-roogā tūvmdā yīnga.' Woto rat n yeelame tu tēngā koodā n paas yir-dūmsā sēn da rogdā fāa sā n puūl zīis piiga, a ye wā

**Levi buudā neb pa paam
puūr kāabg tēngā pugē ye.
A Zeova n da yaa b puure,
bala, b ra paamame t'a bobl-b
wēnd-doogā tuuma**

yaa bāmb n so. La Levi nebā me ra segd n puūl "būmb nins sēn yaa sōma wā" fāa b sēn da paamda zīis piiga, n yāk a ye n kō maan-kūvdbā.* (Sōd. 18:25-29) Maan-kūvdbā leb n da reegda "kūun-sōma nins" Israell nebā sēn da wat n kōt wēnd-doogē wā. Woto kutame tu b ra sūd tōe n teeg a Zeova, n miē t'a na n gesa b yelle.

⁵ Wōnda Israell nebā ra kōta piig-puūr a to. Kibs rāmb nins b sēn da maand yūvmd-yūvmdā sasa, ra yaa piig-puūr kāng la b ra ruta. (Tōo. 14:22-27) La b ra maanda būmb a to me ne piig-puūr kāngā. Yūvum a yopoe fāa, b ra maanda yūvsg yūvumde, tu yūvum a tāab la yūvum a yoob yūvmd fāa, bu b rukd piig-puūr kāng n sōngd naong rāmbā la Levi nebā. Bōe yīng tu Levi nebā me ra paamd sōng-kāngā? Yaa b 'sēn ka paam puūr' tēngā pugē wā yīnga.—Tōo. 14:28, 29.

⁶ Levi nebā sēn da pa tar zīigā, b maana

* Y sā n dat n bāng n paas bu y ges *Étude perspicace des Écritures* volume 2, seb-neng 655.

6. Baa Levi nebā sēn pa paam puūr tēngā pugē wā, b maana wān n paam zagse?

wān n paam zagse? Wēnnaam gesa rē me yelle. A kutame tu b kō-b tēns 48 ne rūms wābneg zīisi. Tēns a yoob nins b sēn da yāk tu yaa zī-solgsā ra naaga tēn-kāense. (Sōd. 35: 6-8) Dēnd Levi nebā sā n da wa pa tūmd wēnd-doogē wā, b ra bee b zagsē. A Zeova ra geta neb nins sēn tūmd a tūvumā yell hal sōma. La woto wā, bōe la Levi nebā ra tōe n maan n wilg tu b miime t'a Zeova n yaa bāmb puure? B ra segd n kūsa sūd t'a Zeova tōe n gesame tu b paam būmb nins sēn yaa tulae ne-bā, la t'a sūd rata rē.

⁷ Tōogā ra pa wilg tu Israell ned sā n pa kō piig-puūrā, b segd n subg-a lame ye. La b sā n da kūs a Zeova noorā n pa kō piig-puūrā, maan-kūvdbā la Levi neb a taabā ra namsdame. Yūl woto a Nehemi wakatē wā. Rē kutame tu Levi nebā bas wēnd-doogā tūvum n tu tūmd b putē. (*Karm-y Nehemi 13:10.*) Dēnd yaa nebā sā n da sakd a Zeova noyā bal la Levi nebā ra paamd būmb nins sēn yaa tulae ne-bā. La maan-kūvdbā ne Levi nebā me ra segd n talla tēeb ne a Zeova, la b kūs sūd t'a sēn get b yell to-to wā yaa sōma.

Levi neb sēn sūd ges a Zeova wa b puure

⁸ Yaa sūd t'a Zeova yeelame tu yaa yē la Levi *buudā tōr* puure. La Levi neb kēer sēn da tar zood sōma ne a Zeova la b teeg-a yīnga, b yeela woto: "Zusoabā yaa mam puure." (Wiis. 3:24) Wala makre, Biiblā wilgame t'a Azaf sēn da yaa yūn-yūnd la yūn-gulsdā yeelame t'a Zeova yaa yē puure. D pa mi sā n yaa Azaf ning sēn yūl yūn-yūndbā taoor soab rīm a Davūd wakatē wā, bu sā n yaa a biig bu a yageng la b sēn bool woto wā ye. (1 Kib. 6:16-28) Yūl Sōamyā 73 soabā wilgame tu Azaf kāng ra maanda sū-kiir ne nin-wēnsā, n da pa wūmd sēn wōnd b vūmā yaa sōma wā vōor ye.

7. A Zeova sēn da yaa Levi nebā puūrā yīnga, ra yaa tulae tu b maan bōe?

8. Bōe n da sāamd Levi ned a Azaf sūri?

A pūd n wa n yeela woto: "Yaa zaalem tu mam zīnd ne pū-peelem n nudg m nus ne būum." Wōnda wakat kāng t'a Azaf yīmame tu tūvmd ning a Zeova sēn bobl-a wā yaa zu-zēkr tūvmd. A yīmame t'a Zeova ra yaa yē pūure. Yellā nams-a lame n tāag wakat ning a sēn wa n "kēng Wēnnaam sek-zīgē wā." —Yuul 73:2, 3, 12, 13, 17.

⁹ A Azaf sēn ta sek-zīgē wā, a tagsgā sūnga toeengo. A buud zoe n paama yāmb bu? Tōe tu wakat n zīnd tu yāmb me yīm tu y sēn paam n maand a Zeova raabā yaa zu-zēkr būmbu, n bas n tagsd būmb nins y sēn da tōe n paamā yelle. La Biiblā kareng la tigissā kēnd kūtame tu y toeem yam, tu y tagsgā le zems ne a Zeova tagsgā. A Azaf bugsa būmb ning sēn na n wa paam nin-wēnsā zugu. A tagsa bark nins a sēn paamde, a sēn maand a Zeova raabā yīngā. A wa n baas n yeelame t'a Zeova na n gāda a nug-rutgo, n wilg-a sore. Rē poore, a yeela a Zeova woto: "Mam ka maand sū-noog dūniyā pugē tu sā n ka ne yāmb ye." (Yuul 73:23, 25) Wakat kāng la a yeel t'a Zeova yaa yē pūure. (*Karm-y Yuul Sōamyā 73:26.*) A Azaf yeela woto: "Mam yīnsā ne m sūurā lūlū bōaga." La a paasame tu Wēnnaam yaa yē "pūur wakat fāa." A ra miime t'a paama yū-noog a Zeova nengē tu kūt t'a na n ket n tēr a yelle, la t'a pa na n yīm a sēn maan a raabā ne a sūur fāa wā ye. (Koe. 7:1) Ad woto sūd segd n kenga a Azaf raood hal wūsgo! A yeelame: "Ne maam, mam sā n kolg Wēnnaam n yaa sōma. Mam geta Zusobā sēn yaa Soaalā tu b yū m zī-lilldga." —Yuul 73:28.

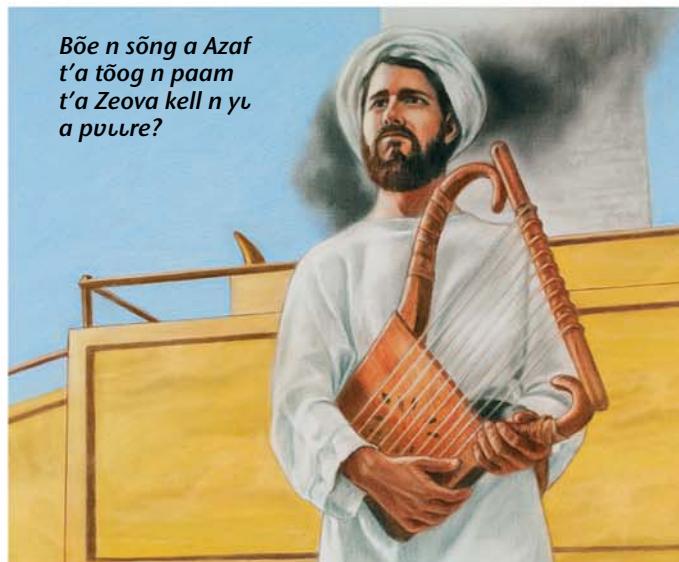
¹⁰ La pa a Azaf sēn da yaa Levi ned tu kūt t'a paamnd būmb ninsā yīng bal la a sēn yeel t'a Zeova yaa yē pūurā ye. Sēn yūl fāa, yaa a sēn da paam n tūmd a Zeova sēn yaa Sēn-ka-to soabā tūvmdā, n paas zood ning a sēn da tar ne-a wā yell la a ra tagsda. (Zak

9, 10. Bōe yīng t'a Azaf tōog n yeel tu Wēnnaam yaa yē "pūur wakat fāa" yīnga?

2:21-23) Sēn na yūl n tōog n kell n yū a Zeova zoa, a Azaf ra segd n kell n tē-a lame la a kūs-a sūda. A ra segd n kūs-a sūd t'a sā n kell n sak a Zeova, a na n wa kutame t'a paam vūl sēn tar bark beoog-daare. Yāmb me tōe n kūs-a sūd t'a Zeova na n wa maana woto n kō-yā.

¹¹ Levi buudā ned a to me sēn da yeel t'a Zeova yaa yē pūur yaa no-rees a Zeremi. Bu d ges būmb ning sēn kūt t'a wa yeel woto wā. A Zeremi ra vū Anatot sēn da yaa Levi nebā tēng sēn pē Zerizalemmā. (Zer. 1:1) Wakat n zīnd t'a Zeremi me sok a Zeova n na n bāng būmb ning sēn kūt tu nin-wēnsā vūl yaa sōma tu nin-tursā yaool n namsdē wā. (Zer. 12:1) Yaa a sēn yā būmb nins sēn da maand Zerizalem la Zida pugē wā n kūt t'a sūur sāam t'a sok woto wā. La a Zeremi ra miime t'a Zeova yaa turga. A leoka a Zeremi sokrā, n kūt t'a moon koeeg n wilg tu sāoong n wate. Sēn paase, a Zeova kutame t'a sēn yeel būmb ningā sūd pidsi. Neb nins sēn sak koeegā pōsame. La nin-wēnsā pa kelg keoogrā, tu kūt tu b paam sāoongo.—Zer. 21:9.

11. Sok-bug la a Zeremi sok a Zeova, la wān to la a Zeova leok-a?

¹² Rē poore, a Zeremi sēn wa n ges a ba-yirā sēn sāam to-to n lebg ra-boogā, a sūurā sāama wōsg hal tu yaa wa a kēnda lik pugē. A yeelame tu yaa wa a Zeova zīndg-a-la lik pugē wa “neb sēn ki daar zāra.” (Wii. 1:1, 16; 3:6) A Zeremi ra pīnd n keooga Israell nebā sēn yaa tōatbā tu b lebg n sak b saasē Ba wā. La b wēnemā ra looga noor hal t'a Zeova ges tu lebga tulae t'a sāam Zerizalem ne Zida. Woto sāama a Zeremi sūuri, baa ne a sēn da maand sēn yaa turgā. La ne a Zeremi sūurā sēn sāam wōsgā, a baas n tēegame tu yaa a Zeova “nonglmā sēn ka setā” yīng la bāmb sēn ket n vuyā. A yeelame t'a Zeova ‘nimbāan-zoeerā lebgda paals yibeoog fāa.’ Yaa rē poor la a Zeremi yeel t'a ‘Zeova yaa yē pūure.’ Bala, a ra ket n tara būmb sēn yaa zu-zēkr būmbu. A ra ket n yaa a Zeova no-reesa.—**Karm-y Wiisg 3:22-24.**

¹³ Yuum 70 pugē, Israell tēngā kell n yuu ra-boogo. (Zer. 25:11) La a Zeremi sēn yeel t'a ‘Zeova yaa yē pūurā’ wilgdame t'a kūsa sūd t'a na n zoee b nimbaanega. Rē kutame t'a ra ‘tēed-a,’ rat n yeel t'a ra basa a Yam n gūud a Zeova. Sāoongā kutame tu Israell buud a taabā ra pa le tar b zīsā ye. Rēnd wa a Zeremi, bāmb me ra segd n gūu a Zeova. Yaa yē bal la b ra tōe n teege. Yuum 70 wā loogr poore, b leba b bayirā, n paam sor n na n le tu tūud a Zeova beenē.—2 Kib. 36:20-23.

12, 13. a) Bōe n kut t'a Zeremi wa yeel t'a ‘Zeova yaa yē pūure?’ La bōe la a maan-yā? b) Bōe yīng tu Israell buud a taabā neb me ra segd n maan wa a Zeremi?

Y na n leukame tu bōe?

- A Zeova sēn yeel tu yē la Levi buudā pūurā rat n yeelame tu bōe?
- Bōe la a Azafe, a Zeremi la a Davūd maan n wilg t'a Zeova n sūd yaa b pūure?
- Y sā n dat t'a Zeova yu y pūure, bōe la y segd n maane?

Neb sēn pa Levi neb me n paam t'a Zeova yu b pūure

¹⁴ A Azaf ne a Zeremi fāa ra yaa Levi buudā neba. La ra pa Levi nebā bal n da paam n tuemd a Zeova tuumā sēn yaa zu-zēkr būmbā ye. A Davūd me ra yeelame tu Wēnnaam la yē “pūur dūniyā pugē zīig ning nin-vūs sēn be wā.” (**Karm-y Yuul Sōamyā 142:2, 6.**) A Davūd sēn wa n gulsd yūn-kānga wā t'a nan pa reeg naamā ye. A ra pa be na-yirā me ye. A ra pa tar doog n gāe meng ye. A bēb n da rigd-a t'a zoe n tu solg tāng bokē. La pa vugr bal la yu tulae ne a Davūd t'a tu solg tāng bokē ye. Wala makre, a ra tu solga tāng bokē, Adullam noorē. A ra le wa n zoee n kēnga En-Gedi we-raoogē wā, n tu solg tāng bokē. Wōnda yaa tān-kāensā a ye bok pugē la a zīnd n guls Yuul Sōamyā 142 soabā.

¹⁵ Sā n yuu woto, rēnd yaa rīm a Sayull sēn wa n baood-a n na n ku wā sasa la a guls yūn-kāngā. A ra miime t'a sā n solg tān-kāensā bogdē wā, a paoong ra na n yuu toogo. (1 Sām. 22:1, 4) A Davūd sēn wa n tu be be wā, a tog n da tagsdame t'a pa tar ned sēn na n kogl-a ye. (Yuul 142:5) Yaa wakat kāng la a Davūd kos Wēnnaam Sōngre.

¹⁶ Nand t'a Davūd guls Yuul Sōamyā 142 soabā, tōe t'a ra wōma būmb ning sēn paam maan-kuudb kāsem a Ahimelēkā. A ra sōnga a Davūde, n da pa miē t'a Sayull baood-a lame t'a zoetē ye. Rīm a Sayull sēn da maand sū-kiir ne a Davūdā sēn bāngā, a yeelame tu b ku a Ahimelek ne a zakā rāmba. (1 Sām. 22:11, 17-19) A Davūd tagsame tu yaa yē yīng la b sēn ku-bā. Yaa wa yaa yē n ku maan-kuud ning sēn da sōng-a wā. Sā n da yaa yāmba, y ra na n ninga y meng taal bū? Yellā meng yaa t'a Sayull ra ket n baood-a lame.

14, 15. Levi nebā sēn yāk b toogo, ānda me n paam tu Wēnnaam yu a pūure, la bōe yīnga?

16, 17. a) Yel-būs n da tōe n kut t'a Davūd tags t'a pa tar sōngda? b) Ānda bal la a Davūd ra tōe n kos sōng?

¹⁷ A Ahimelēk kūumā poore, pa yā n kaoos la no-rees a Sāmwel me maan kaalem ye. Yaool n yaa yē la Wēnnaam kut t'a zae a Davūd t'a na n lebg rīmā. (1 Sām. 25:1) Tōe tu woto kūtame t'a Davūd sūurā maneg n sāam t'a tagsdē t'a pa tar sōngd ye. La a ra miime t'a Zeova na n sōng-a lame. Yaa sūd t'a Zeova ra pa bobl-a tuvmd ning Levi nebā sēn da tuvmdā ye. La a yāk-a lame t'a ra na n wa tum tuvmd a to. A ra na n wa yū Wēnnaam nin-buiidā rīma. (1 Sām. 16:1, 13) Woto kūtame t'a Davūd pelg a pug n togs a Zeova būmb nins fāa sēn da pak-a wā, la a kell n teeg-a. Yāmb me tōe n paamame t'a

Zeova yū y pūure. Y tōe n teeg-a lame, n ket n tuvmd a tuvmdā ne y sūur fāa.

¹⁸ Neb nins yell d sēn gom sōs-kāngā pugē wā sēn paam t'a Zeova yū b pūurā vōor yaa bōe? Yaa b sēn paam t'a bobl-b tuvmdā. Sēn paase, b ra teeg-a lame, n miē t'a na n gesa b yelle. Levi buudā nebā, n paas buud a taab neb wala a Davūd tōog n paamame tu Wēnnaam yū b pūure. La tōnd yē? Wān to la d tōe n yū wa bāmba, n paam t'a Zeova yū d pūure. D na n goma rē yell sōsg ning sēn pugdā pugē.

18. Bōe yīng tu d tōe n yeel tu neb nins yell d sēn gomā wilgame t'a Zeova sūd yaa b pūure?

YĀMB WILGDAME T'A ZEOVA YAA Y PUUR BU?

*“Bu y reng n bao Wēnnaam soolem ne bāmb turlem,
la bōn-kāens fāa na paas yāmba.”—MAT. 6:33.*

YĀMB sā n karemd Biiblā n wa yā yūvr ning sēn yaa Israellā, bōe n wat y yamē? Yaa a Izaak biig a Zakoob Wēnnaam sēn wa n toeem a yūvrā tu lebg a Israellā yell la y tagsd bu? Bu y tagsda a yagensā sēn wa n lebg buud tu b boond-b tu Israellā yelle? La Biiblā yaool n gomda Israell a to me yelle. Yaa b sēn boond a soab tu “Israell sēn yaa Wēnnaam dēndā.” Yaa neb 144 000 sēn paam vuussem sōngā zaeb n na n wa yū rīm dāmb la maan-kuudb saasē wā la b sēn boond woto wā. (Gal. 6:16; Wil. 7:4; 21:12) La Matte 19:28 wā pugē, b gomda Israell yelle, t'a vōorā yaa toore.

- 1, 2. a) Galat dāmb 6:16 pugē wā, ānd dāmb la b sēn boond tu “Israell sēn yaa Wēnnaam dēndā”? b) Matte 19:28 pugē wā, ānd dāmb la b sēn boond tu “Israell buud piig la a yiibā”?

² Be, a Zezi yeela woto: “Mam yeta yāmb sūd tu būmb fāa manegr wakat sā n ta, Ninsaal Biigā sēn na n zīnd bāmb naam geer zugu, yāmb me sēn tū maamā na n zīnda gey piig la a yiib zut n kao Israell buud piig la a yiibā buudo.” Verse kāngā pugē, yaa neb nins sēn na n wa vuud tēngā sēn na n lebg arzānā zug wakat fāa yīngā la b sēn bool tu “Israell buud piig la a yiibā.” Neb 144 000 na n yū nin-kāens bu-kaoodb la b maan-kuudb.

³ Maan-kuudbā la Levi neb a taabā ra geta b tuvmdā wa zu-zēkr būmbu. Rūndā-rūndā, sēn paam-b vuussem sōngā zaebā me geta tuvmd nins Wēnnaam sēn bobl-bā woto. (Sōd. 18:20) Sēn paam-b vuussem sōngā zaebā miime tu b

^{3, 4.} Mak-sōng-bug la sēn paam-b vuussem sōngā zaebā kōta?

pa na n paam puur tēngā zug ye. Bala, Wilgr 4:10, 11 goamā wilgdamē tu b na n wa tu maanda a Zeova raabā saasē, la tu b na n naaga a Zezi Kirist n dū naam, la b yu maan-kvudba. —Eze. 44:28.

⁴ Tēng zug ka, sēn paam-b vuussem sōngā zaeebā sēn vu to-to wā wilgdamē t'a Zeova n sūd yaa b puure. Yaa Wēnnaam daabā maaneg n tar yōod ne-b n yūda. Tuum-tuimd a P̄eer da yeela woto: “Bu y maan yāmb sēn tōe tek n da kong yāmb boolgā ne y tūusgā ye.” (2 P̄e. 1:10) Sēn zae-bā tūuda a P̄eer saglgā, n tēed Kiristā maoong sēn yu rondā, la b tūud Kiristā wakat fāa. B yelā la b pān-tōodā yaa toor-toore. La b ned baa a ye pa baood padeng sēn na yūl n da tuum Wēnnaam tuumdā wa a sēn tōe tek ye. B pūd n lūlsda Wēnnaam daabā maaneg taoore, n maand b sēn tōe fāa a tuumdā pugē. B sēn maand woto wā, b kōta neb nins sēn saagd n na n wa vuumd tēngā zug wakat fāa yīngā mak-sōngo.

⁵ A Zezi yeelame tu kiris-neb nins sēn na n wa tu vuumd saasē la sēn na n vuumd-b tēngā zugā ned kam fāa segd “n kūsa a meng raabo,” la a ruk a kūum da-luk n tū yē wakat fāa. (Mat. 16:24) Neb milyō rāmb sēn saagd n na n wa vuumd tēngā sēn na n lebg arzānā zugā n sūd maand Wēnnaam daabā la b tūud Kiristā wa a sēn yeelā. B pa tuum Wēnnaam tuumdā yaal-yaal ye. B maanda b sēn tōe fāa. Wūsg sak n basa yel kēr b sēn da maand n tōog n lebg wakat fāa so-pakdba. Sānda modgdamē n dūkd sōngr so-pakrā kiuug bu kiis a wān yūvumd fāa. La baa sēn pa tōe n yūl-b so-pakdbā modgda wūsg koe-moonegā pugē. B rukda Maari ning sēn da pūdg kaam a Zezi zugā togs-n-taare. A Zezi goma būmb ning a Maari sēn maanā yell n yeel woto: ‘A maana maam yel-sōmde. . . . A maana a sēn tōe.’ (Mark 14: 6-8) La sēn yaa a Sūtāan n so dūniyā yīngā, tōe n yūl toog ne-d tu d maan d sēn tōeyā fāa. D segd n maoa d pāng tēka, la d teeg a Zeova ne d

5. Bōe la kiris-ned buud fāa tōe n maan n wilg t'a Zeova la a puure, la bōe yīng tu rē maaneg tōe n yūl toogo?

sūur fāa. Bu d ges d sēn tōe n maan dē to-to zīs a naas pugē.

D reng n bao Wēnnaam soolmā

⁶ A Zezi yeela a karen-biisā tu b reng n bao Wēnnaam soolmā bu a Rīungā la a tūrlmā. Dūniyā neb wae n baooda bāmb meng nafr bala. Biiblā goma b yell n yeel tu b “puur bee vu-kāngā pugē” bala. (*Karm-y Yul Sōamyā 17:1, 13-15.*) Nin-kāensā pa tagsd b Naandā yell ye. Sēn pak-b yaa mao n paam vu-noogo, b zagsā rāmb yell gesgo, la bao paoong n bīng b kambā. B puur sūd bee dūni-kāngā pugē bala. A Davūd yē ra pa woto ye. Sēn da pak-a yaa a tōog n paam yū-noog a Zeova nifē. A biig a Salomo wa n yeelame tu ninsaal buudā fāa sūd segd n maana woto. (Koe. 7:1) Wa a Azafe, a Davūd ra miime tu yaa a Zeova zood paoong n tar yōod n yūda. Rē kutame t'a ra maand Wēnnaam daabā ne sū-noogo. Rūndā-rūndā, kiris-neb wūsg wilgdamē tu bāmb nifē, a Zeova tuumdā tara yōod n yūl b mens tuumā.

⁷ D gom saam-biig a Jean-Claude sēn vu Republik Sāntrafrikennā yelle. A yaa kāsem soab sēn kē kāadem n tar kamb a tāabo. Sēn mik tu tēng-kāng pugē, tuum paoong yaa toogā, neb wūsg sā n paam tuumde, b maanda b sēn tōe fāa sēn na yūl t'a ra sāam ye. La daar a ye, a Jean-Claude tuumdā taoor soab yeel-a lame tu yē ratame t'a tuum yūng masā, la t'a na n tuumda semennā tōre, n sūngd zaabr 6:30. A Jean-Claude leok-a lame tu yē sēn segd n ges t'a zakā rāmb paam sēn yaa tulae ne-bā toor sēn ka be, a segd n sōng-b lame me tu b kell n tall zood sōma ne Wēnnaam. A paasame t'a tara tuum tīgingā pugē. La tuumdā taoor soab yeel-a-la woto: “F zug sā n yūl noog tu f paam tuumde, f segd n yīma sēn ketā fāa, rat n yeel tu baa f pagā, f kambā la f zu-loeesā. Lebga f

6. a) Bōe la dūniyā neb maand tu wilgde tu b puur bee vu-kāngā pugē bala? b) Bōe yīng tu d segd n dūk a Davūd togs-n-taare?

7. Tōnd saam-biig a ye sēn deng n bao Wēnnaam Rīungā yīng kutame t'a paam bark bugo?

tuūmdā yell bal n segd n pak-fo. Woto wā, rēnda f yāk f sēn dat-a soaba: F tūudmā wall f tuūmdā." Sā n da yaa yāmba, y maanda wāna? A Jean-Claude ra miime tu baa a tuūmdā sā n sāame, Wēnnaam na n gesa a yelle. A ra na n tōog n ket n tumda a Zeova tuūmdā wusgo, t'a Zeova me getē t'a zakā rāmb paamd sēn yaa tulae ne-bā. Woto kūtame tu tigisg ning sēn puglā, a bas a tuūmdā n kēnge. Rē poore, a ra wa n segend n na n kēnga tuūma, baa a sēn da pa mi sēn na n yu to-to wā. La wakat kāng bala, ned n bool-a telefōnnē, n yeel-a tu b riga tuūmdā taoor soaba. Tōnd saam-biigā yē tuūmdā pa sāam ye.

⁸ Tōe tu yāmb sūkā, kēer zoe n paama yel-kāngā buudu. Tōe tu y ra maanda yūr tu y tuūmdā sā n sāame, y zakā rāmb yell gesg na n yu toog ne-yā. (1 Tūm. 5:8) La y zoe n paama zu-loeeg a woto buud tu y nan pa paam me, sāmbg sēn ka be, yāmb sēn vuūnd n yā būmb ninsā kūtame tu y miē tu Wēnnaam pa basd neb nins sēn wilgd tu yē la b puūre, n luūsd a raabā maaneg taoorā ye. A Zezi sēn wa n yeel a karen-biisā tu b 'reng n bao Wēnnaam Rīungā,' a paasame tu b sā n maan woto, b na n paas-b-la būmb ning fāa sēn yaa tulae ne-bā. —Mat. 6:33.

⁹ Tēeg-y Levi nebā sēn da pa paam puūr kāabg tēngā pugē wā yelle. B tuūmd sēn da yaa sōng nin-buiidā tu b tōog n tū a Zeova wā yīngā, b ra segd n kūsa sūd t'a Zeova yaa b puūre, la t'a na n gesame tu b paam būmb ning fāa sēn yaa tulae ne-bā. (Sōd. 18:20) Baa tōnd sēn pa maand Wēnnaam daabā wēndoog neb nus sēn me pugē wa maan-kūvdbā la Levi neb a taabā sēn da maandā, d tōe n dūka b togs-n-taare, n kūs sūd tu Wēnnaam na n gesa d yelle. Dūni-kāngā saabā sēn tar kolgrā, d miime tu vuūmā na n maneg n lebga toog ne neb nins sēn pa rat n yu a Sūtāan dūniyā rēndā. Woto yīngā, na n maneg n yu tulae tu d teeg Wēnnaam t'a ges d yelle.—Wil. 13:17.

8, 9. Wān to la d tōe n dūka maan-kūvdbā la Levi neb a taabā togs-n-taare n wilg t'a Zeova la d puūre?

D reng n bao Wēnnaam tūlmā

¹⁰ A Zezi leb n sagla a karen-biisā tu b 'reng n bao Wēnnaam tūlmā.' (Mat. 6:33) Woto rat n yeelame tu d tūud noy nins a Zeova sēn gāneg sēn segd la sēn pa segdā weengē wā, la d ra tū ninsaalbā tagsa ye. (*Karm-y Ezai 55:8, 9*) Wala makre, nand tu neb kēer lebg kiris-neba, b ra kooda taba, pa rē bū b koosd tab wall sūgaare. Sānda ra zāmsda b taab zaba, tu sānda ra maand zab-teedo, wall b koosd zab-teedo. La b sēn wa n bāng sudā, b yāka yam n toeem tuūma, tu kut tu b tōog n deeg lisgu.—Ezai 2:4; 2 Kor. 7:1; Gal. 5:14.

¹¹ Rao a ye yūr sēn boond t'a Andrew maana woto. Yē ne a pagā sēn wa n bāng a

Yaa d sēn na n luūsd a Zeova raabā maaneg taoor la a lebgd d puūre

Zeova wā, b yāka yam n na n maan a raabā. A Andrew yaool n da nonga a tuūmdā wusgo, la baasgo, a yāka yam n bas-a. Bōe yīngā? A tuūmdā ra kutame t'a kēesd a toog zabā pusē, t'a yaool n da rat n maan sēn noom a Zeova. A Andrew sēn wa n basd a tuūmdā t'a ra tara kamb a yiibū, tu ligd ning a sēn da tarā zems b kiis a wān rūb bala. A ra lebga wa Levi nebā sēn da pa tar puūrā. A kell n teega Wēnnaam, n sung tuūm baoobo. Rūndā-rūndā, a Andrew ne a zakā rāmb sā n tēeg yelā sēn yu to-to wā, b nee vēeneg tu Biiblā sēn yeel t'a 'Zeova nug ka kōeeg n ka tōe n fāagā' sūd yaa sūda. (Ezai 59:1) A Andrew ne a pagā sēn kell n yāk yam n pa na n bao bōn-kāsemā, b tōog n lebga so-pakdba. Ad a sēn yeele: "Yaa sūd tu wakat ninga, ligd zu-loeese, yu n paam doog n luāase, laafu wā kaalem la baa d sēn kūvndā meng mi n kōt-d-la yūre. La wakat fāa, a

10, 11. Tuūmā weengē, wān to la neb kēer wilg tu b teega a Zeova? Kō-y makre.

Zeova sōngd-d lame. . . . Tōnd tōe n yeela ne pū-peelem t'a Zeova raabā maaneg n nafd ned n yūda, la t'a yaa zu-zēkr būmb sēn ka to."* —Koe. 12:13.

¹² A Zeova yeela a karen-biisā woto: "Yāmb sā n da tar tēeb wa siil bila, yāmb sā n yeel tāng kāngā t'a serg n kēng ka sēnē, a na serge. La būmb kōn zīnd yāmb sēn kōn tōog ye." (Mat. 17:20) Rē yīnga y na n ket n dengd n baooda Wēnnaam tūrlmā baa rē maaneg sā n na n waa ne zu-loees n kō-y bu? Y sā n pa kūs sūd ne rē, bu y sōs ne tīgingā neb a taaba. B sā n togs yāmb a Zeova sēn zoe n sōng-b to-to wā, yaa vēeneg tu na n paasa y tēebā pānga.

D tall mi-beoog ne a Zeova, būmb nins fāa a sēn kōt-dā yīnga

¹³ Y sā n wilgd a Zeova y mi-beoog y sēn paam n tūud-a wā yīnga, y tōe n kūsa sūd t'a na n gesame tu y paam būmb nins fāa sēn yaa tulae ne-yā, wa a sēn da ges Levi nebā yell to-to wā. Tēeg-y-yā a Davūd yelle. Baa a sēn da wa n tu solg tāng bokē wā, a ra kūsa sūd tu Wēnnaam na n sōng-a lame. Tōnd me tōe n teega a Zeova, baa sā n wa wōnd ned baa a ye pa tōe n sōng-do. Tēeg-y me tu yaa a Azaf sēn wa n "kēng Wēnnaam sek-zīigē wā" la a tōog n bāng būmb ning sēn da namsd-a wā vēenega. (Yūl 73:17) Tōnd me segd n teega a Zeova t'a kōt-d būmb ning fāa sēn yaa tulae sēn na yul tu d tōog n kogl zood ning d sēn tar ne-a wā. D sā n maand woto, d wilgdame tu baa d yēlā sēn yaa to-to, d nanda tūum nins a Zeova sēn bobl-dā. Woto, d wilgdame t'a Zeova la d pūure.

¹⁴ A Zeova sā n wa sōngd-d sēn na yul tu d wūm a "yel-zulums" nins sēn be Biiblā

* Ges-y yūvmd 2009 supaolg kiuug Réveillez-vous ! wā neng 12-14.

12. Sēn na yul n dengd n baood Wēnnaam tūrlmā, bōe n yaa tulae ne-do? Yāmb mii neb sēn sūd maan woto bu?

13. D sā n maand a Zeova raabā ne d sūur fāa, d tōe n kūsa sūd ne bōe?

14, 15. A Zeova siglgā sā n wa rem sēn da wūm Biiblā gomd ning vōor to-to, d manesem segd n yū wāna, la bōe yīnga?

pūgē wā vōore, d manesem yaa wāna? (1 Kor. 2:10-13, MN) Tūm-tūmd a Pūer sēn tall manesem ning daar a yembr a Zezi sēn wa n sōsd ne zūf rāmbā wilgdame tu d segd n kūsa a Zeova sūda. A Zezi ra wa n yeela zūf rāmbā woto: "Yāmb sā n ka wāb Ninsaal Biigā nemdo, la y ka yū a zūm, yāmb ka tar vūm ye." La a karen-biisā wūsg tagsame t'a Zezi yeelame tu b segd n sūd wāba yē nemd la b yū a zūm. Rē kūtame tu b yeel woto: "Gom-kāngā yaa toogo. Ānd n tōe n deeg yāoā?" Rē poore, wūsg 'leba poorē n ka le tū-a' ye. La a Pūer yeelame yaa: "Zusoaba, tōnd na n basa yāmb n kēng ānda nengē? Yāmb tara vūm sēn ka set goama."—Zā 6:53, 60, 66, 68.

¹⁵ A Pūer da pa wūmd a Zezi gomdā vōor sōma ye. La a ra kūsa sūd t'a Zeova tūnugda ne-a n sōngd nebā tu b bāngd sūdā. Rūndā-rūndā, a Zeova siglgā sā n wa rem sēn da wūm Biiblā gomd ning vōor to-to wā, yāmb modgdame n na n wūm remsgā vōor bu? (Yel. 4:18) Pipi kiris-nebā wakate, Beere nebā "deega Wēnnaam kōeegā ne b sūyā fāa. La daar fāa, [b] ra vaeesda Gūlsg Sōamyā." (Tūu. 17:11, Kāab-paalgā Koe-noogo) Y sā n dūkd nin-kāensā togs-n-taare, y na n maneg n nana tūum nins Wēnnaam sēn bobl-dā. Y sūur na n maneg n yūl noog y sēn paam t'a Zeova yaa y pūurā.

D sā n na n kē kāadem, tog n yū ne ned sēn tūud Zusoabā bala

¹⁶ Būmb a to me kiris-nebā sēn tōe n maan n wilg tu Wēnnaam daabā maaneg n pak-ba, yaa b sēn na n tūud Biiblā sagl ning sēn yeel tu b sā n na n kē kāadem, tog n yū ne "ned sēn tūud Zusoabā bala." (1 Kor. 7:39) Wūsg sēn pa rat n kūs no-kāngā yīnga, b yāka yam n na n kell n zīnd b yembre. Wēnnaam geta nin-kāensā yell sōma. A Davūd sūur sā n da wa sāam a sēn yaa a yembr tu yaa wa a pa tar sōngdā, bōe la a ra maanda? A ra kota a Zeova sōngre. Ad a sēn

16. Wān to la kiris-ned sēn pa kē kāadem tōe n tū 1 Korēnt dāmb 7:39 wā sēn yetā n wilg tu Wēnnaam la a pūure?

A Zeremi mak-sōngā
kengda raoodo

soabā sēn kelgd-ma, bōe yīng tu m pa na n zēk m zug la m noog m sūuri?" A kusa sud tu Biiblā sēn yeel tu "sēn kōt-a sū-noog yūda sēn deegd-a" wā sud yaa sūda. Woto kutame t'a yāk yam n sōngd nebā. A paasa woto: "Mam sā n wa yā ned n sokd m meng m sēn tōe n sōng a soabā to-to wā, noom-m lame." (Tūv. 20:35, *Sebr Sōngo*) A paamame t'a Zeova yaa a puure. Sēn paase, a sēn paam n tūmd a Zeova tūvmdā kōt-a-la sū-noogo.

yeele: "Mam pelgda m pug ne bāmb n wilgd m toogā bāmb taoore. Mam sūur sā n sāam m pugē, yāmb mii mam sore." (Yūl 142:2-4) A Zeremi tuma Wēnnaam tūvmdā yūum wūsg pugē ne a sūurā fāa n da pa kē kāadem ye. Tōe tu yembrā zīndg ra mi n sāamda yē me sūuri. *Dieu nous parle par Jérémie* sebrā sak a 8 wā gomda a mak-sōngā yelle, tu y tōe n paam sagls a pugē.

17 Saam-bi-poak a ye sēn vi Etazīni yeele woto: "Mam zu n yāk yam n na n kell n zīnd m yembr ye. Mam sā n yā ned sēn ta m daabo, m na n kēe kāadem. Mam ma wā sēn pa kiris-nedā yē ra pēdgda maam n dat tu m sak ned yaar bala. La mam sok-a lame n ges a sā n na sak tu mam sā n tū a raabā tu wa pa yāk neng bū m ning-a taale. A sēn wa n yā tu mam paama tūvm-sōng n tōe n ges m meng yell hal tu m sūur noomē wā, a bas-m-la pēdgre." D saam-bi-poakā sūur mi n sāamda a sēn zī a ye wā. La ad a sēn yeele: "Mam teega a Zeova n togasd-a m zu-loeesā wakat fāa. A zu n bas maam ye." Bōe n sōng-a t'a tōog n teeg a Zeova? A yeela woto: "Pūusgā sōnga maam tu m kus sud tu Wēnnaam bee ne-ma, la t'a sōngd-m lame. Pāng-sēn-ka-to

17. Bōe la saam-bi-poak sēn pa kē kāadem maand a sūur sā n mi n wa sāam a sēn yaa a ye wā yīnga?

¹⁸ Baa y yelā sēn yaa to-to fāa, y tōe n wilgdame tu Wēnnaam la y puure. Y sā n maand rē, y na n tōog n paam n yū a neda, n zīnd a nin-buiidā sēn tar sū-noogā sūka. (2 Kor. 6:16, 17) Woto, y na n paam n lebga a Zeova puure, wa neb a taab sēn paam n yū a puur pīnd wēndē wā. (*Karm-y Tōod* 32:9, 10.) Wa Israell buudā sēn da paam n yaa Wēnnaam puur buudā fāa sūkā, yāmb me tōe n paamame tu Wēnnaam yāk-y tu y yaa a puur t'a get y yell ne nonglem.—Yūl 17:8.

18. Wān to la y tōe n lebg a Zeova puure?

Y na n leokame tu bōe?

Wān to la y wilgd t'a Zeova la yāmb puure,

- y sā n dengd n baood Wēnnaam Rīungā la a tūlmā?
- y sā n wilgd-a y mi-beoogo, būmb nins fāa a sēn kōt-dā yīnga?
- y sā n tūud noor ning sēn yet tu d sā n na n kē kāadem tog n yū ne ned sēn tūud Zusoabā balā?

D TŌOG TOOG N ZOE ZOESĀ N DA YA YE

"D zoe zoees ning sēn be tōnd taoorā n da ye ye."—HEB. 12:1.

YŪUMD fāa, tēns wusg pusē, zoees b sēn boond tu maratō la neb zoeta. Sēn zoet-b zoe-kāensā zoet n zāagda zīiga. Zoetb kēer tōee zoeesā sōma, tu sēn pak b ned kam fāa yaa a tōog n lūu a taabā fāa taoore. La zoetb wusg miime tu b pa tōe n paam n lūu b taabā taoor ye. Bāmb dāmbā sēn baoodā yaa b we n naag n zoe, la b tōog n baas zoeesā.

² Biiblā pugē, b maka kiris-nebā vūmā ne zoeese. Tūmd-tūmd a Poll pipi letr ning a sēn tool a tēed-n-taas nins sēn da be Korēntā pugē, a goma rē yelle. A yeel-b-la woto: "Yāmb ka mi tu neb sēn zoet zoeese, bāmb fāa zoetame, la yaa ned a ye n deegd kūun bū? Bū yāmb zoe zoees sōma tu yāmb tōe n paam kūuni."—1 Kor. 9:24.

³ La rē yīnga a Poll sēn yeel tu nin-yēng n paamd kūunā, rat n yeelame tu kiris-ned a ye bal n na n paam kūunā sēn yaa vūmā bū? Ayo. A ra gomda būmb ning sēn kut tu zoetbā zoetē wā yell bala. Korēnt kiris-nebā ra miime tu zoees pugē, zoetbā ned kam fāa sēn dat yaa kūunā, baa sēn da yaa nin-yend bal n paamd-a wā. Rē kutame tu zoetbā fāa ra segend b mens sōma la b zoet b pāng tēka. A Poll da ratame t'a tēed-n-taasā me mao woto sēn na yūl n tōog n wa paam vūm sēn kōn sa wā. B sā n maand woto, b tōe n basa b Yam tu b na n wa paama kūunā. Sud me, kiris-nebā zoeesā pugē, sēn tōog-a n baas fāa paamda kūun-kāngā.

1, 2. Tūmd-tūmd a Poll maka kiris-nebā vūm ne bōe?

3. A Poll sēn yeel tu zoetbā nin-yend bal n paamd kūunā rat n yeelame tu bōe?

⁴ Gom-kāensā kengda raoodo, la b kūtdame me tu d tagsd d sēn vūl to-to wā zug neere. D sēn vūl to-to wā sā n tat a Zeova yam, d tōe n saagame tu d na n wa paama vūl sēn kōn sa wā, saasē wall tēngā sēn na n wa lebg arzānā zugu. La kiris-ned vūlā wōnda zoees f sēn zoet n debd zī-zārgē, tu yel toey-toey be sorā zugu. Sud me, būmb toor-toor n be n tōe n kut tu d wa pa le maand a Zeova raabā ne d sūur fāa, wall kut tu d tol gūl n bas zoeesā menga. (Mat. 7:13, 14) Būko, a buud zoe n paama kēere. Bēd-bus la zu-loe-bus la d tōe n seg vūlā zoeesā sor zugu? Wān-wān la d tōe n gil-ba? Bōe la d tōe n maan n tōog n zoe zoeesā n baase, n paam keoorā?

Yūl n wa paam keoorā, rēndame tu d tōog toogo

⁵ Tūmd-tūmd a Poll letr ning a sēn tool kiris-neb nins sēn yaa hebre rāmb n da be Zerizalem la Zide wā pugē me, a goma zoees yelle. (*Karm-y Hebre dāmb 12:1*) A tēega kiris-nebā būmb ning sēn kut tu b segd n kell n zoe zoeesā vōore, la b sēn segd n maan to-to me n tōog n baas zoeesā. D na n deng n goma būmb ning sēn kut t'a Poll gūls let-kāngā yelle, la a sēn da rat tu kiris-nin-kāensā maan būmb ninga. Rē poore, d na n wilga sagls nins d sēn tōe n paam a letrā pugē.

⁶ Pipi kiris-nebā sega zu-loees wusgo. Sēn yūl fāa, sēn da yaa-b hebre rāmb n be Zerizalem la Zide wā. Bala, zūl rāmbā

4. Kiris-nebā sēn zoet zoees ningā weengē, bōe la d segd n bao n bāngē?

5. Hebre dāmb 12:1 wā pugē, a Poll goma bōe yelle?

6. Wān to la tūudmā taoor dāmb nams pipi kiris-nebā?

tūudmā taoor dāmb da weoogda nin-buiidā n dat tu b sak bāmb daabā. Tūudmā taoor dāmb ra kutame tu zāma wā tē t'a Zezi kūsda Rom naamā, la t'a yaa nin-wēng n segd ne kūum. Rē poore, b kūu a Zezi Kirist, n da rat masān kut tu b ra le gom a yell ye. Tuum sebrā pugē, b wilgda yelā sēn yu to-to yuumd 33 Pāntekotā tēka. Zuuf rāmbā tūudmā taoor dāmb talla kiris-nebā namsgo, n tuvg tu b bas koe-moonegā. Woto fāa kutame tu kiris-nebā vūm da yaa toog wusgo.—Tuu. 4:1-3; 5:17, 18; 6:8-12; 7:59; 8:1, 3.

⁷ Sēn paase, kiris-nin-kāensā wakatā tu Zerizalem sāoongā ra kolgame. A Zezi ra pīnd n togs-b lame tu b na n wa sāama Zerizalem. A wilg-b-la būmb ning sēn da na n zīnd nand tu b sāam tēngā, la a togs b sēn segd n maan to-to me n pōse. (**Karm-y Luk 21:20-22.**) Bōe la b ra segd n maane? A Zezi yeel-b-la woto: “Bu y gūus y mens n da sak tu yāo-beed la rā-yūur la vu-kāngā yelā pak yāmb tu ra-kāng wa ling yāmb ye.”—Luk 21:34.

⁸ Yaa na maan yuum 30 a Zezi sēn gom gom-kāensā wā poor la a Poll gūls hebre rāmb sebrā. La yuum kāens fāa pusē, bōe n paam kiris-nin-kāensā? Tōe tu weoogrā wall būmb nins sēn yaa tulae ne-bā baoob kutame tu kēer wa pa le baood n bāngd a Zeova la a raabā, sēn na yul n paasd b tēebā pāng ye. (Heb. 5:11-14) Wōnda b ra tagsdame tu b sā n sak n na n vūmd wa zuuf rāmb a taabā, b na n tōog n gila zu-loeesā. Tōe tu b tagsame tu woto maaneg pa wēnga, bala zuuf rāmbā ra ket n tēeda Wēnnaam la b tūud a Moiiz tōogā noy wusgo. Sēn paase, kiris-nebā kēer me ra tuvllame tu b taabā ket n tūud a Moiiz tōogā la zuuf rāmbā minimdā. Kēer da sakda ne yamleoogo, tu sānda ra sakd rabeem yīnga. Bōe la a Poll ra tōe n yeel kiris-nin-kāensā n keng b raood tu b tōog toog n kell n zoe zoeesā?

7. Bōe n da kut tu Zerizalem la Zide kiris-nebā vūm da yaa toogo?

8. Tōe tu yaa bōe n da kut tu kiris-neb kēer maag a Zeova tūudmā pugē, wall b tolg n bas a tūubu?

⁹ A Zeova vēnega a Poll t'a gūls seb-kāngā n na n keng kiris-neb nins sēn da yaa hebre rāmbā raodo. Sebrā sak 10 soabā pugē, a Poll bilg-b lame tu tōogā yaa “bōn-neeb sēn wat maasem,” la a wilg-b tu yaa a Zezi Kirist maoongā maasem yīng bal la d tōe n paam d yel-wēnā sugri. Sakā baasgē, a Poll yeel-b lame tu sēn na yul n dū maoong kāng nafa, yaa tulae tu b tall sū-mar bu tōog-toogo. A yeel-b-la woto: “Yāmb tog n paama sū-mare, tu yāmb sēn sak Wēnnaam daabā n sē, yāmb na n paama būmb ning b sēn kāab yāmbā. ‘A sā n yu bilf bala, sēn tog n wa-a wā na n waame.’”—Heb. 10:1, 36, 37.

¹⁰ Hebre dāmb sak 11 wā pugē, a Poll wilga tēeb hakukā sēn yaa a soabā vēnega. Rē poore, a goma pīnd wēndē pagb la rap sēn tall tēeb hakuk yelle. Bōe yīng t'a bas n gom tēeb yelle, n yaool n le wa gom tōog-toog yelle? A ra ratame t'a tēed-n-taasā bāng tu sēn na yul n tōog n wilg tu b tara tēeb hakuka, rēndame tu b tall tōog-toog la raodo. A goma pīnd wēndē neb sēn kell n sak a Zeova baa zu-loe-kēgēms pusē yelle. Nin-kāensā sēn kō mak-sōng ningā ra na n sōnga kiris-neb nins sēn da yaa hebre rāmbā tu b me tōog toogo. A Poll sēn sōdg būmb nins pīnd wēndē neb sēn tall tēeb ne a Zeova sēn maanā poore, a yeela woto: “Tōnd me sēn tar kaset dāmb wusg sēn gūbg tōndā, bu tōnd bas zuub fāa la yel-wēnā sēn gūdg tōnd naana wā, la d zoe zoees ning sēn be tōnd taoorā n da yē ye.”—Heb. 12:1.

‘Kaset dāmb wusgo’

¹¹ A Poll yeelame tu neb nins sēn tū a Zeova sēn deng kiris-nebā wakatā yaa ‘kaset dāmb wusg sēn gūbg tōndo.’ B saka a Zeova hal n tāag b kūum, tu wilgdē tu kiris-nebā me tōe n kell n saka a Zeova baa zu-loe-kēgēms pugē. ‘Kaset dāmb wusgā’ yaa wa zoetb sēn tōog n

9, 10. a) Hebre dāmb sak 10 soabā baasgē, sagl-bug la a Poll kō-yā? b) Bōe yīng t'a Poll gom pīnd wēndē neb sēn tall tēeb yelle?

11. D sā n bugs ‘kaset dāmb wusgā’ mak-sōngā zugu, wān to la na n naf-do?

zoe zoeesā n baase. B mak-sōngā tōe n kenga neb a taab me raood tu b tōog n da bas zoeesā ye. D sā n zoet zoeese, n miē tu neb sēn mi zoees sōma n get-d la b kengd d raood n dat tu d tōog n baas zoeesā, na n kutame tu d mao d pāng tek n baas-a. Dēnd kiris-neb nins sēn da yaa hebre rāmbā sā n būgs ‘kaset dāmb wusgā’ mak-sōngā zugu, tōe n kō-b-la raoodo, la kut tu b tēeg tu bāmb me tōe n tōoga toog n ‘zoe b zoeesā n da yē ye.’ Yaa woto ne tōnd me.

¹² D tōe n dūka yam neb nins yell a Poll sēn gomā kibay pusē, bala b wusg sēn da segd zu-loees ninsā wōnda tōnd sēn segd-b rāmbā. Wala makre, a Nowe vūmuda wakat bilf sēn deng t'a Zeova kut tu sa-kāsengā ni n sāam dūniyā. Rūndā-rūndā me, keta bilf t'a Zeova sāam a Sūltāan dūniyā. A Zeova ra yeela a Abrahaam ne a Saara tu b yik n bas b ba-yirā n toeem tēnga. A ra pūlem-b lame t'a na n kutame tu b yagensā wa lebg buud sēn na n tū yē, tu kut tu b ra gūud rē pidsgu. A Zeova yeela tōnd me tu d lūus yē raabā maaneg taoore. A pūlmame tu d sā n maan woto, a na n lebga d zoa, la t'a na n keo-d lame. Sēn na yul n kēng kāabg tēngē wā, a Moiiz ra segd n toga so-wok n pūwug rasempūwug sēn be rabeem. Tōnd me vūl dūni-wēng pugē, n gūud dūni-paalgā a Zeova sēn pūlem-dā waoongo. Tara yōod tu d būgbsd pīnd wēndē nin-kāensā sēn tall tēebā mak-sōngā zug neere. D tōe n būgsa būmb nins b sēn maan n ta a Zeova yamā zugu, la pān-komsem nins b sēn tallā me zug n dūk yam.—Rom 15:4; 1 Kor. 10:11.

Bōe n sōng-b tu b tōog n baas zoeesā?

¹³ Bōe n sōng nin-kāensā fāa sēn tū a Zeova pīnd wēndē wā tu b tōog n zoe zoeesā n baase? Tēeg-y-yā a Poll sēn gom a Nowe yell n yeel būmb ningā. (*Karm-y Hebre dāmb 11:7.*) A Nowe ra na zu n yā sa-kāseng sēn ni n ku neb la rūms ye. (Sūng. 6:17) Sa-kāseng ra zu

12. Bōe yīng t'a Poll sēn gom neb nins yellā mak-sōngā tōe n naftōndo?

13. Zu-loe-bus la a Nowe seg-yā, la bōe n sōng-a?

n zīnd ye. La ne rē fāa, a Nowe pa tags tu sa-kāseng pa tōe n zīnd ye. Bōe yīnga? A ra kūsa sūd ne a sūur fāa t'a Zeova sā n yeel t'a na n maana būmbu, a maandame. Woto kutame t'a pa tags t'a Zeova sakr yaa toog tu loog noor ye. A pūd n maana a Zeova sēn yeel-a t'a maanā bal kep̄u. (Sūng. 6:22) A Nowe ra segd n tūma tūm wusgo. A ra segd n kaa koglgā, n kēes rūms a pugē, la a bao rūb yē ne a zakā rāmb la rūmsā yīng n bīngi. A leb n da segd n keooga nebā, la a sōng a zakā rāmb me tu b kell n tall zood sōma ne a Zeova. Pa wakat fāa la woto maaneg yūl nana ne a Nowe ye. La a tēebā yīng kutame t'a tōog toogo, n tūm tūm nins fāa a Zeova sēn bobl-a wā. Woto kutame t'a Zeova fāag yē ne a zakā rāmba, la a ning-b barka.

¹⁴ A Poll sōdgā a Abrahaam ne a Saara n naag ‘kaset dāmb wusgā’ suka. Wēnnaam sēn wa n yeel-b tu b yik n yi Uur sēn yaa b ba-yirā, b yēlā toeemame. B ra pa mi būmb ning sēn da gūud-bā ye. La b wilgame tu b tēebā tara pānga, n sak a Zeova ne b sūur fāa, hal baa sā n da wa pa nana. A Abrahaam sēn mong a meng wusg a Zeova raabā maaneg yīnga kutame tu b boond-a Biiblā pugē tu neb ‘nins fāa sēn tēedā ba.’ (Rom 4:11) Kiris-neb nins sēn da yaa hebre rāmbā ra zoe n mii a Abrahaam ne a zakā rāmb kibarā. Rē n so t'a Poll pa bao n na n gom yel nins b sēn da maan n wilg b tēebā fāa yell ye. A tēeg-b-la kēer bala. La a sēn tēeg-b yel ninsā sekā na kut tu b sak n deeg tu b tēebā sūd talla pānga. A Poll goma ‘kaset dāmb wusgā’ yell n yeel woto: “Nin-kāensā fāa, [a Abrahaam ne a zakā rāmb sēn naag] kii ne tēeb n ka paam būmb nins Wēnnaam sēn kāab bāmbā ye, la bāmb yāa bōn-kāens n beel bāmb yūga. La bāmb miime tu bāmb yaa sāamb la pa-wet dūniyā zugu.” (Heb. 11:13) Vēenega, b ned kam fāa tēeb n paas zood ning a sēn da tar ne a Zeova wā sōng-a lame t'a tōog toog n zoe zoeesā n baase.

14. Yel-bus pusē la a Abrahaam ne a Saara wilg b tēebō, la rē wilgda tōnd bōe?

A Abrahaam ne a Saara sak n basa naar ning b sēn da tar Uurā

¹⁵ A Moiiz me yū ned sēn tū a Zeova ne a sūur fāa, t'a Poll sōd-a n naag 'kaset dāmb wusgā' sūka. Wa a Abrahaam, a Moiiz me sak n basa naare, n na n "lagem ne Wēnnaam nebā n sak namsgo." Bōe yīng t'a sak n maan woto? A Poll yeelame t'a ra "geta keoor sēn be taoore," la t'a "talla tēeb kān-kāe wa a yāa nebā nin sēn ka tōe n yā a soabā." (*Karm-y Hebre dāmb 11:24-27*) A Moiiz pa bas tu "sū-noog ning yel-wēnā sēn kōt wakat bilf pugē wā" tiis-a ye. A ra kīsa sūd tu Wēnnaam beeme, la t'a pidsda a pulemsā fāa. Yaa rē n kūt t'a tall raood wusgo, la a tōog toog yel toor-toor pusē wā. Leb n kutame t'a sak n tum a pāng tek n yiis Israell nebā Ezipti, n na n tall-b n kēng kāab tēngā.

¹⁶ Wala a Abrahaam, a Moiiz me kiime n pa

15. Bōe yīng t'a Moiiz yāk yam n vuemd wa a sēn vuemd to-to wā?

16. Bōe n kūt tu d tōe n yeel tu baa Wēnnaam sēn wa n yeel a Moiiz t'a pa na n kē kāabg tēngā, a pa bas Wēnnaam sakre?

paam n yā Wēnnaam sēn da pūlm-a būmb ningā pidsg ye. Israell nebā sēn wa n kolg kāabg tēngā, Wēnnaam yeela a Moiiz woto: "Fo na n yaasa yūg n ges tēng ning mam sēn kō Israell nebā, la fo ka na n kē be ye." Yaa a Moiiz ne a Aarō sēn da beeg Wēnnaam Meriba koomā zīigē wā n kūt tu b ra pa na n paam n kē kāabg tēngā. B ra basame tu ninbuiidā yēgengā yik b sūuri, hal tu kūt tu b maan būmb sēn pa waoog Wēnnaam. (Tōo. 32:51, 52) Rē yīnga a Moiiz sēn da pa na n paam n kē kāabg tēngā yīng kutame t'a bas Wēnnaam sakre, wall a lebg sū-to-ned bu? Ayo. A pūd n kosa a Zeova t'a ning Israell nebā barka. A goamā baasgē, a yeela woto: "Israell neba, yāmb tara sū-noogo. Ānda n yaa neb wa yāmba? Zusoabā fāaga yāmb n sōng yāmb wa gāongo. Bāmb yaa wa svug yāmb sēn tar n tōogdē. Yāmb bēebā na n wōgemda yāmb taoor tu y tab b poayā."—Tōo. 33:29.

Kiba-kāensā sēn kōt-d sagls ninsi

¹⁷ D sēn lebg n tēeg "kaset dāmb wusg sēn gūbg tōndā" kēer yellā, d bānga vēeneg tu sēn na yūl n tōog n baas zoeesā, rēndame tu d tē Wēnnaam ne d sūur fāa, la d kīs sūd t'a pidsda a pulemsā. (Heb. 11:6) La tēeb pa sūur pugē būmb bal ye. D tog n wilgda d sēn maandā fāa pugē tu d sūd tara tēebo. A Zeova nin-buiidā pa wōnd neb nins sēn pa tar tēebā ye. B miime tu vuūm sēn tar bark n wate. Tōnd tōe n yāa "nebā nin sēn ka tōe n yāa soabā," tu rē sōngd tōnd tu d tōogd toog n zoet zoeesā.—2 Kor. 5:7.

¹⁸ Zoes ning kiris-nebā sēn zoetā pa

17, 18. a) Yam bug la d tōe n dūk 'kaset dāmb wusgā' nengē? b) Bōe yell la sōsg ning sēn pugdā na n gome?

nana ye. La d yaool n tōe n tōog n zoee zoeesā n baase. Sōsg ning sēn pugdā pugē, d na n goma būmb a taab sēn tōe n sōng-d tu d zoe zoeesā n baas yelle.

Y tōe n wilga a vōor bu?

- Bōe yīng t'a Poll gom pīnd wēndē kaset rāmb sēn wilg tu b tara tēeb yelle?
- Wān to la "kaset dāmb wusg sēn gūbg tōndā" mak-sōngā sōngd-d tu d tōogd toog zoeesā pugē?
- Yam bug la d tōe n dūk a Nowe, a Abrahaam, a Saara la a Moiiz fāa mak-sōngā pugē?

'BL Y ZOE ZOEESĀ SŌMA N PAAM KŪUNĀ'

"Bl yāmb zoe zoees sōma tu yāmb tōe n paam kūuni."—1 KOR. 9:24.

LETTR ning tūm-tūmd a Poll sēn gūls n tool hebre rāmbā pugē, a rūka makr n gom zoees yelle, n na n keng b raoodo. A yeel-b lame tu b yaa wa zoetb sēn zoete, la a tēeg-b tu pa bāmb bal n zoet zoeesā ye. Neb wusg sēn tū a Zeova pīnd wēndē zoeya zoeesā n baase. A Poll yeelame tu nin-kāensā yaa "kaset dāmb wusg" sēn gūbg-ba. Hebre rāmbā sā n da tēegd nin-kāensā sēn maan būmb nins n wilg b tēebā la modgr nins fāa b sēn maanā yelle, na n kutame tu b paam daood n kell n zoe zoeesā n baase.

² Sōsg ning sēn loogā pugē, d goma neb

1, 2. a) Bōe la a Poll maan n keng Hebre rāmbā roodo? b) Bōe la a Poll sagl kiris-nebā tu b maane?

kēer sēn tū a Zeova ne pu-peelem yelle. B tēebā sēn da tar pāngā yīng kutame tu b tōog n sak Wēnnaam ne b sūur fāa n tāag b kūum. B kell n zoeya zoeesā n baase. Wān to la tōnd me tōe n zoe zoeesā n baase? A Poll yeela woto: "Bl tōnd bas zuub fāa la yel-wēnā sēn gūgd tōnd naana wā, la d zoe zoees ning sēn be tōnd taoorā."—Heb. 12:1.

³ Bōe yīng t'a Poll yeel tu b "bas zuub fāa"? Sebr a ye (*Dictionnaire de l'Antiquité : Mythologie, littérature, civilisation*) sēn gomd pipi kiris-nebā vuūm sēn da yaa to-to wā yell wilga wakat kāng zoetbā sēn da zoet to-to wā,

3. A Poll sēn gom pīnd wēndē zoetbā yell to-to wā wilgda kiris-nebā bōe?

n yeel woto: "Gerk rāmbā sā n da wa segend b mens zoees yīnga, la baa zoeesā sasa, b ra zoeta b zaala."* Sud me, tōe tu d na n getame tu b sēn da zoet b zaalā pa zems ye. La zoetbā sēn da pa yeelgd futā yaa b sēn da pa rat tu būmb tiis-b n kut tu b wa pa paam keoorā yīnga. Dēnd a Poll sēn yeel kiris-nebā tu b "bas zuub fāa" wā, a ra rat n yeel-b lame tu b mao n bas būmb ning fāa sēn tōe n kut tu b wa pa paam kūunā sēn yaa vuum sēn kōn sa wā. Sagl-kāngā ra zemsa ne hebre rāmbā, la a zemsa ne tōnd me.

"Bu tōnd bas zuub fāa"

⁴ A Poll yeelame tu d "bas zuub fāa." Yaa būmb ning fāa sēn tōe n tiis tōnd tu d pa tōog n zoe zoeesā d pāng tek n baasā la a Poll sēn bool tu "zuubā." Bōn-kāens kēer la būse? A Zezi sēn yeel būmb ningā tōe n sōng-d lame. A goma a Nowe wakatā yelle. A Nowe naaga neb nins sēn tall tēeb t'a Poll gom b rāmb yellā suka. A Zezi yeela woto: "Būmb ning sēn zīnd a Nowe wakatā na n zīnda Ninsaal Biigā wakat me." (Luk 17:26) Yaa sud tu b na n sāama dūni-kāngā wa b sēn sāam a Nowe wakatē dūniyā. La a Zezi ra gomda nebā vuum sēn da na n wa yu to-to wā yelle. (*Karm-y Matue 24:37-39.*) A Nowe wakatē nebā fāa la bal ra pa baood n na n bāng Wēnnaam tu b sokd a raabā maaneg ye. Bōe n da pak-ba? B ra rutame la b yūuda, la b peesd pagba, la b kōt b kamb sudba. Yaa sud tu bōn-kāensā baa a ye pa wēng ye. Yellā yaa tu rē n da pak-b wusgo, n kut tu b ra pa kelgd Wēnnaam koεegā ye. A Zezi wilgame tu "bāmb ka bānge," bu b pa tol n kelg ye.

* Pind wēndē zuuf rāmbā ra getame tu woto pa sakd ye. Makabe rāmbā sebr a yiib-n-soabā sēn pa Wēnnaam n vēneg tu b gulsā pugē, b wilgame tu maan-kvudb kāsem a Zaažō sēn yu wēn-kusdā ra wa n dat n manega zīg Zerizalem tu b zoet gerk rāmbā zoees buud beenē, tu zuuf rāmbā wusg sūr yik ne-a.—2 Makabe 4:7-17.

4. Bōe n da pak a Nowe wakatē nebā?

⁵ Daar fāa, tōnd me tara tuum wusg d sēn segd n tuum wa a Nowe ne a zakā rāmb me sēn da tuemd wusgā. Wala makre, d segd n tuumame n paam ligd n ges d mens la d zagsā rāmb yelle. Rē baooda sēk la keelem. Sēn paase, d sā n tar ligd zu-loeese, d tōe n wa maanda yūre, d sēn pa mi d sēn na n maan to-to n paam būmb nins sēn yaa tulae nedā yīnga. Rē toor sēn ka be, d sēn duk d mens n kō a Zeova wā yīng kutame tu d tar tuum a taaba. Wala makre, koεegā moonego, tigissā seglg la b kēnde, Biiblā zāmsg d yembr wall ne d zagsā rāmba. A Nowe me ra tara tuum wusg Wēnnaam daabā maaneg pugē, la būmb nins fāa Wēnnaam sēn yeel-a t'a maanā, "yē maaname." (Sung. 6:22) D sā n dat n maan būmb nins fāa a Zeova sēn dat tu d maanā la d baas zoeesā, yaa vēeneg tu d segd n basa zuub buud fāa sēn tōe n kut tu rē maaneg yu toog ne-dā.

⁶ A Poll sēn yeel tu d bas "zuub fāa" wā vōor yaa bōe? Vēenega, a ra pa rat n yeel tu d bas d tuumā fāa ye. Bala tuum kēer yaa tulae ne-do. La tēeg-y-yā a Zezi sēn da gom būmb nins sēn yaa tulae ne-dā yell n yeelā. A yeela woto: "Bu yāmb da maan yūr ye, la y ra yeele: 'Tōnd na n duu bōe? Tōnd na n yūu bōe? Tōnd na n

5. Bōe n tōe n sōng-d tu d tōog n zoe zoeesā n baase?

6, 7. A Zezi sagl-bug la d pa segd n yīmi?

yeelga bōe?" Tu bōe, bōn-kāens la neb nins sēn ka pūvud Wēnnaamā baood wakat fāa. Yāmb Ba sēn be [saasē wā] miime tu yāmb data bōn-kāense." (Mat. 6:31, 32) A Zezi sēn yeel woto wā yaa sēn na n sōng tōnd tu d bāng tu baa būmb nins d sēn dat tulaeyā, wala rūbā la futā sā n wa pak tōnd n yūda, b lebga zuubo. B tōe n gudg-d lame tu d pa tōog n zoe zoeesā n baas ye.

⁷ Tēeg-y t'a Zezi yeela woto: "Yāmb Ba sēn be [saasē wā] miime tu yāmb data bōn-kāense." Woto rat n yeelame tu d Ba a Zeova na n gesa d yelle. La pa rat n yeel t'a na n gesame tu d paam būmb ning fāa d sēn tūll ye. Rēnd a Zezi gomdā rat n yeelame tu d pa segd n maan yūr baa būmb nins sēn yaa tulae nedā yīng ye. Sā n pa rē, d lebga wa neb nins sēn pa mi Wēnnaamā. Bala bāmb n 'baood bōn-kāens wakat fāa.' Bōe yīng tu pa sōma tu d maand yūr būmb nins sēn yaa tulae nedā yīnga? A Zezi yeela woto: "Bu y gūus y mens n da sak tu yāo-beed ne rā-yūur la vūm-kāngā yēlā pak yāmb tu ra-kāng wa ling yāmb ye." —Luk 21:34, 35.

⁸ Yaa wa d nee d sēn segd n zoe n taē wā masā. Woto kutame tu d pa tol n dat n bas tu baa fūl kūt tu zoeesā baasg lebg toog ne-d ye. Yaa rē n kūt tu d segd n "bas zuub fāa" wā. D pa segd n bao tu zvug būmb nins sēn yaa tulae nedā ye. Tūm-tūmd a Poll sagl-d lame tu d maand woto. A yeelame: "Wēnd tūudum sūd bee yōod ne ned ning sēn tagsd t'a sēn tar-a sek-a lame." (1 Tūm. 6:6, *Sebr Sōngo*) D sā n tūud a Poll saglgā, na n yūl nana ne-d tu d zoe zoeesā n baase, n paam kūunā.

"Yel-wēnā sēn gudgd tōnd naana wā"

⁹ A Poll goma būmb a to me d sēn segd n bas yelle. A yeelame tu d segd n basa "yel-wēnā sēn gudgd tōnd naana wā." Biiblā pugē,

8. Bōe yīng tu yaa masā meng la d segd n "bas zuub fāa"?

9, 10. a) Bōe la "yel-wēnā sēn gudgd tōnd naana wā"? b) Wān to la yel-wēnā tōe n gudg tōndo?

yaa verse kāngā pugē bal la d yāt gerkā gom-bil ning b sēn lebg tu "sēn gudgd naana" wā. Biibl-mit a Albert Barnes yeelame tu pīnd wēndē zoetbā ra pa ningd fu-wogdo, sēn na yul tu ra wa kal b karsā, n kūt tu zoeesā lebg toog ne-b ye. A paasame tu kiris-ned me pa segd n bas tu būmb wa kūt tu lebg toog ne-a t'a tōog n zoe a zoeesā ye. Rēnd kiris-ned pa segd n bas tu baa fūl gudg-a, rat n yeel tu boog a tēebā wall sāam a tēebā ye. Wān to la kiris-ned tēeb tōe n wa sāame?

¹⁰ Kiris-ned tēeb pa wat n tiig n sāam ye. Sungda bilf-bilfu, t'a tōe n pa miē meng t'a tēebā pāng boogdame ye. A Poll ra zoe n sagla hebre rāmbā tu b gūus t'a buud tōe n wa paam-b lame. A yeel-b lame tu b gūus n da "wa zāag abada n meneme," la tu b gūus me n da wa tall "sūur sēn yaa wēng sēn ka tēeb" ye. (Heb. 2:1; 3:12, MN) Zoet fuug sā n kand a karsā, naoor wūsgo, lubd-a lame. Rēnd zoet segd n bāngame t'a sā n yeelg fuug sēn pa zems ne zoeesā, a tōe n lūume. La bōe n tōe n kūt tu zoet wa sak n yeelg fuug a woto buudu? Tōe t'a maana a toor kae, rat n yeel tu b sagl-a lame t'a pa reege, wall a tagsame tu būmb pa tōe n maan yē ye. Tōe me t'a basame tu būmb tiis-a, rat n yeel t'a basa zoeesā yell tagsgo. Yam-bug la d tōe n dūk a Poll saglgā pugē?

¹¹ D segd n tēegame tu yaa būmb nins kiris-ned sēn yāk yam n maandē wā n tōe n wa sāam a tēebā. Biibl-mit a to me ra goma "yel-wēnā sēn gudgd tōnd naana wā" yelle. A yeelame tu tōnd yēlā sēn yaa to-to wā, neb nins d sēn tūudā n paas d tūlsem toor-toorā tara pāng wūsg d zugu. Yel-kāensā tōe n booga d tēebā pānga, wall tolg n sāam d tēebā menga.—Mat. 13:3-9.

¹² Tūm-tūmd sēn tūud sūd la sēn tar yamā sagend-d-la wakat fāa tu d gūus ne būmb nins d sēn getā la d sēn kelgdā, tu bala bōn-kāensā

11. Bōe n tōe n wa sāam d tēebā?

12. Sēn na yul tu d tēebā ra wa sāame, sagl-būs la d segd n tūudē?

Bōe la "yel-wēnā sēn gūgdg tōnd naana wā," la wān to la b tōe n gūdg-do?

tōe n toeema d tagsa wā la d tūlsmā. A sagend-d lame me tu d gūus tu ligdā raab la būmb a taab raab ra wa soog-d ye. D sā n nong dūniyā reem toor-toorā la yō-noogrā, wall d rat tu te-paall sēn yi fāa bu d paam-a, tōe n duka d sēkā wūsg tu kūt tu d wa pa le tōe n maand būmb nins sēn tar yōod n yūdā ye. D sā n tags tu sagl-kāensā yaa dem-dem n pa tū-ba, tōe n wā-d lame. Sēn paase, d pa segd n getē tu d tēebā tara pānga, tu kūt tu d tagsdē tu sagl-kāensā paka neb a taab lakaе, pa tōnd ye. A Sūltāan tūnugda ne dūniyā neb tagsa wā la b tūlsmā n dat n belg tōnd tu d ra kelg sagl-kāensā ye. A pa tol n dat tu d baas zoeesā ye. Neb kēer wā b mense, b sēn maan b toor kae ne saglsā yīnga, pa rē bu b sēn da kus b mens sūd tu looge, wall b sēn bas n tagsd dūniyā yel kēer yell yīnga. A buudā sā n wa paam-do, bu d bāng tu d bee yell pūgē. Bala, tōe n kūtame tu d wa pa paam kūunā sēn yaa vūm sēn kōn sa wā ye.—1 Zā 2:15-17.

¹³ Daar buud fāa, a Sūltāan dūniyā neb

13. Bōe la d tōe n maan tu sōng-d tu d ra wa tagsd wa dūniyā nebā?

maooda b na tōog tu d tall b tagsa wā buudu. B ratame tu būmb nins sēn tar yōod ne bāmbā tall yōod ne tōnd me. Sēn paase, b ratame tu d maand būmb nins bāmb sēn maandā. (**Karm-y 1 Korēnt dāmb 2:12.**) La dūniyā neb tagsa na tall pāng bu kōn tall pāng tōnd zugā bee ne tōndo. D tōe n maka dūniyā neb tagsa wā ne pemsmā sēn be zīg zāngā. La a yaa wa pemsem sēn tar zēnem. Wa d sēn pa rat tu pemsem a woto buud kē-dā, d segd n gūusame n da wa tall dūniyā neb tagsa wā buud ye. La bōe n tōe n sōng tōnd tu d tōog n ket n zoet zoeesā? Yaa mak-sōng ning a Zezi sēn basā. Sēn zoe-b zoeesā n baasā suka, yē n kō mak-sōng sēn ka to, tu d segd n duk a naoore. (Heb. 12:2) Sēn paase, d tara tūmtūmd a Poll mak-sōngā. A zoe zoeesā, la a yeel a tēed-n-taasā tu b ruk a togs-n-taar me. —1 Kor. 11:1; Fil. 3:14.

Y sēn 'tōe n paam kūunā' to-to

¹⁴ Wān to la a Poll ra get zoees ning a sēn da zoetā? A sēn wa n sōsd ne Efēez tīgingā kāsem

14. Wān to la a Poll ra get zoees ning a sēn da zoetā?

dāmbā a yaoolem sōsgā, a yeela woto: "Mam ka tēed tu mam yōorā yaa bōn-kāseng ne maam ye. Mam sēn data, yaa tu mam we n tōog n baas būmb ning b sēn ning mam zug tu m maanā, la m maan tuvumd ning Zusoab a Zezi sēn kō maamā." (Tuu. 20:24) Rēnd sēn na yul n tōog n baas zoeesā, a Poll ra sak n na n bōna būmb fāa, hal baa a vuumā menga. A Poll tuma wusg koe-noogā mooneg pugē. La a ra getame t'a sā n pa tōog n baas zoeesā, rē fāa ra na n yū zaalem. A ra miime t'a segd n ket n tuimda wusgo, n da pa tagsdē t'a zoe n paama kūunā ye. (*Karm-y Filip rāmb 3:12, 13.*) La a kūumā sēn wa n kolgā, a tōog n yeela woto: "Mam zaba zabr sōma, mam zoe zoees n tōoge, mam talla tēebo."—2 Tūm. 4:7.

¹⁵ A Poll ra ratame t'a tēed-n-taasā me zoe zoeesā n baase. A sagla kiris-neb nins sēn da be Filipā tu b tum wusg n wa paam fāagrā. A leb n tēeg-b lame tu b segd n 'talla vuum koēegā kān-kāe.' A wilg-b-la būmb ning sēn kut t'a sagend-b woto wā, n yeele: "Dē, mam tōe n paama sū-noog Kirist waoong daare, mam zoeesā ne m tuumā sēn ka yū zaalmā yīnga." (Fil. 2:16) A sagla Korēnt kiris-nebā me tu b kell n zoe zoeesā n wa paam kūunā. A yeel-b-la woto: "Bu yāmb zoe zoees sōma tu yāmb tōe n paam kūuni."—1 Kor. 9:24.

¹⁶ Zoetb sā n segd n zoe n zāag zīiga, b pa tōe n yaas sungrē wā n yā b sēn segd n zoe n taē wā ye. La baasgo, zoeesā sasa, b ned kam fāa segd n ningda taabā zīig a yamē. B sā n wa neē tu zīigā kolgdame, b manegd n modgdame n dat n baas zoeesā. Zoes ning tōnd me sēn zoetā yaa woto. Kūunā segd n yaa vēeneg d yamē wakat fāa. Rē na n sōng-d lame tu d maneg n mao n baas zoeesā.

¹⁷ A Poll yeela woto: "Tēeb yaa bāngr sūur pugē tu tōnd na n paama būmb nins tōnd sēn gūudā, la a yaa kaset sūur pugē tu būmb n be neb sēn ka yāt ye." (Heb. 11:1) A Abrahaam

15. Bōe la a Poll sagl a tēed-n-taasā tu b maane?
16. Bōe yīng tu kūunā segd n yaa vēeneg d yamē?
17. Wān to la tēebā kūt d kūunā yaa vēeneg ne-do?

ne a Saara sak n basa naar vuum, n da tu vu wa 'sāamb la pa-wet' kāabg tēngā pugē. Bōe n sōng-b tu b tōog n maan woto? Būmb nins Wēnnaam sēn da pulem-bā ra yaa vēenes b yamē. B 'yāa bōn-kāens yūga.' A Moiiz me sak n basa "sū-noog ning yel-wēnā sēn kōt wakat bilf pugē wā" la "Ezipt arzēgsā." Bōe n kut t'a paam tēeb la raood n tōog n maan woto? A ra "geta keoor sēn be taoore." (Heb. 11:8-13, 24-26) A Poll yeelame tu nin-kāensā fāa tuma "ne tēebo." Baa b sēn da segd zoeesā, b tēebā sōng-b lame tu b kell n tags Wēnnaam sēn da sōngd-b to-to wā yelle, la būmb nins a sēn da pulem-bā me yelle.

¹⁸ D tōe n bugsa rap la pagb nins sēn tū Wēnnaam ne pu-peelem tu b gomd b yell Hebre dāmb sak 11 pugē wā sēn maan būmb ninsā zugu, la d ruk b togs-n-taare. Rē na n paasa d tēebā pānga, la sōng-d tu d tōog n bas "yel-wēnā sēn gūdgd tōnd naana wā." (Heb. 12:1) Sēn paase, tōnd ne d tēed-n-taasā sēn modgd sēn na yul tu d tēebā pāng paasdē wā sā n tigimd taaba, d na n tōogd n 'tēegda taab yelle, la d yikd taab ratem tu maan nonglem la tuum-sōma.'—Heb. 10:24.

¹⁹ Tōnd zoeesā kolga saabo. Yaa wa d tōe n tool n yāa zīig ning d sēn segd n zoe n ta wā. A Zeova sēn sōngd tōndā, n paas d tēebā sēn tar pāngā yīng kutame tu tōnd me tōe n "bas zuub fāa la yel-wēnā sēn gūdgd tōnd naana wā." Sud me, d tōe n kell n zoe zoeesā sōma n wa paam kūun ning d Ba a Zeova sēn pulem-dā.

18. Yul n tōog n bas "yel-wēnā sēn gūdgd tōnd naana wā," bōe la d segd n maane?

19. Rūndā-rūndā, bōe yīng tu tar yōod tu d ket n zoet zoeesā?

Y tērame bu?

- Wān to la d tōe n "bas zuub fāa"?
- Bōe n tōe n wa sāam kiris-ned tēebo?
- Bōe yīng tu kūunā segd n yaa vēeneg d yamē?

A ZEOVA MII YĀMB BU?

"Zusoabā mii bāmb mengā neba."—2 TUM. 2:19.

DAAR a yembre, fariziē n sok a Zezi woto: "Tō-bug n yaa kāseng n yūda?" A Zezi leokame: "Nong Zusoabā fo Wēnnaamā ne f sūur fāa, la ne f sūg fāa, la ne f yam fāa." (Mat. 22:35-37) A Zezi ra nonga a Zeova hal wusgo. A sēn da vu to-to wā wilgdame tu sēn pak-a n yūd yaa a kell n tall zood sōma ne a Zeova. Rē n so t'a kūumā sēn wa n kolgā, a tōog n gom a sakrā yelle, n yeel tu yē 'sakda a Ba wā tōodā n paad a nonglmā pugē.'—Zā 15:10.

² Rūndā-rūndā, neb wusg yetame tu b nonga Wēnnaam. Yaa vēeneg tu tōnd me yeta woto. La sogs-kāsems n be tōnd ned kam fāa sēn segd n sok a menga. Sogs-kāens la woto: "A Zeova mii maam bu? Wān to la a get-ma? Rē yīnga m tōe n yeelame tu m yaa a Zeova rēnd bu?" (2 Tum. 2:19) D sā n tags tu d tōe n paama āndūniyā fāa Naabā zoodo, sūd bee yamleoogo!

³ La neb nins sēn nong Wēnnaam a Zeova wā kēer yaool n tagsdame tu yaa toog ne-b tu b tōog n lebg a zo-rāmba. Sānda tēedame tu b pa tar yōod ye. Rē kūtame tu b tagsdē tu b pa tōe n paam n yū a Zeova rēnd ye. La d sēn mi t'a Zeova pa get tōnd wa tōnd sēn get-d meng to-to wā, kengda d raoodo. (1 Sām. 16:7) Tūm-tūmd a Poll yeela a kiris-nin-taasā woto: "Ned sā n nong Wēnnaam, Wēnnaam mii a soaba." (1 Kor. 8:3) Y sā n dat tu Wēnnaam

1, 2. a) Bōe n da pak a Zezi n yūda? b) Sogs-bus la d segd n leoke?

3. Bōe yīng tu kēer tagsdē tu b pa tōe n paam n yū a Zeova rēnda, la bōe n tōe n sōng-b tu b toeem tagsgo?

bāng-yā, yaa tulae tu y nong-a. Tags-y n ges-y-yā. Bōe yīng tu yāmb karemd seb-kāngā? Bōe yīng tu y modgd wusg sēn na yūl n tōogd n maand a Zeova raabā ne y sūur fāa, ne y sūg fāa, ne y yam fāa la ne y pāng fāa? Y sā n zoe n dūka y meng n kō a Zeova la y reeg lisgu, bōe yīng tu y maan dē? Biiblā wilgdame t'a Zeova sēn mi nebā sūyā baooda neb a sēn get wa "bōn-neebā," la t'a sā n yā ned a woto, a boond-a lame, rat n yeel t'a sōngd-a lame t'a lebg a zoa. (*Karm-y Aze 2:7; Zā 6:44.*) Rēnd y tōe n kūsa sūd tu y sēn tūud a Zeova wā, yaa a sēn bool-yā yīnga. A Zeova sā n bool ned t'a lebg a zoa, nin-kāng sā n kell n sak-a, a pa tōnd n bas-a ye. A Zeova nifē, a zo-rāmbā tara yōod hal wusgo. Sēn paase, a nong-b lame.—Yūl 94:14.

⁴ A Zeova sā n bool neda, a soab segd n modgame n kell n pa a nonglmā pugē. (*Karm-y Ziid 20, 21.*) Tēeg-y tu Biiblā wilgame tu ned sēn paam n lebg Wēnnaam zoa tōe n wa zāaga a meng ne-a, wall a tolg n bas-a, tu kūt tu zoodā sāame. (Heb. 2:1; 3:12, 13) Wala makre, nand tu tūm-tūmd a Poll togs goam nins sēn be 2 Tūmote 2:19 wā, a goma a Hymane ne a Filet yelle. Tōe tu wakat n zīnd tu nin-kāensā ra tūud a Zeova. La b wa n basa sūdā. (2 Tum. 2:16-18) Tēeg-y me tu Galat tīgingā neb kēer wa n basa sūdā. (Gal. 4:9) Wakat fāa, segdame tu d tēegdē tu d sēn paam n yaa a Zeova zoa wā yaa būmb sēn tar yōod hal wusgo.

4. Bōe yīng tu d pa segd n yīm tu d sēn paam n yaa a Zeova zoa wā yaa būmb sēn tar yōod hal wusgo?

*Tōnd me tēeda wa a Abrahaam
t'a Zeova na n pidsa a pulemsā fāa bu?*

⁵ D sā n dat t'a Zeova bāng-do, d segd n talla zug-sōma. (Yuul 15:1-5; 1 Pue. 3:4) Wala makre, yaa tulae tu d tall tēeb la sik-m-menga. D na n goma neb a yiib yelle. Yaa neb a Zeova sēn da nonge, b sēn da tar zug-sōma kāensa wā yīnga. La d na n goma ned a to me yelle. A yuu wuk-m-meng soaba, tu kut tu Wēnnaam bas-a. D tōe n duka yam nin-kāensā fāa kibayā pusē.

Neb nins fāa sēn tēedā ba

⁶ A Abrahaam yuu ned sēn tall tēeb ne a Zeova. Sūd me, b bool-a lame tu 'neb nins fāa sēn tēedā ba.' (Sung. 15:6; Rom 4:11) A Zeova sēn wa n yeel a Abrahaam t'a yik n yi a ba-yirā, a sēn tall tēebā yīnga, a sakame n bas a zaka, a zo-rāmba, a tuvma, la a būmb a taaba, n na n kēng tēn-zārgē. (Sung. 12:1-4; Heb. 11:8-10) Yuum wusg loogr poore, a Abrahaam ra ket n tēeda Wēnnaam ne a sūur fāa. Būmb sēn wilgd rē yaa a sēn wa n sak a Zeova noore, n dūk a biig a Izaak n na n maan maoongā. (Heb. 11:17-19) A Abrahaam tēe būmb nins fāa Wēnnaam a Zeova sēn pulmā, tu kut tu Wēnnaam da nong-a hal wusgo. A sud ra mii a Abrahaam. (Sung. 18:19) Woto pa rat n yeel t'a Zeova ra miime t'a Abrahaam beeme bal ye. A Abrahaam da yaa a Zeova zo-nongre. —**Karm-y Zak 2:22, 23.**

⁷ A Zeova ra pulma a Abrahaam t'a "yagensā na n tōoga b bēebā tēnse," la tu b na n lebga wusg "wa bīsr sēn be ko-kāsengā noore." (Sung. 22:17, 18) La baa a Abrahaam

5. a) Sōdg-y zug-sōma nins sēn noom Wēnnaamā kēere? b) Bōe yell la d na n gome?

6. a) Bōe la a Abrahaam maan n wilg t'a ra tēeda a Zeova pulemsā? b) B sēn yeel t'a Zeova ra mi a Abrahaamā vōor yaa bōe?

7. Bōe la a Abrahaam da mi a Zeova pulemsā weengē, la wān to la a wilg rē?

sēn pa paam n yā pulem-kāensā pidsgā, a kell n tēe a Zeova ne a sūur fāa. A ra miime t'a Zeova puleng fāa pidsdame. A sēn vuum to-to wā wilgdame t'a sūd ra tēeda rē. (**Karm-y Hebre dāmb 11:13.**) Rē yīnga a Zeova getame tu tōnd ned kam fāa tara tēeb wa a Abrahaam bu?

D sā n gūud a Zeova yell buud fāa taoore, wilgdame tu d tara tēebo

⁸ D tōe n data būmb ning ne d sūurā fāa. Wala makre, d tōe n dat n kēe kāadem, d tōe n data rogem, wall d bēedame, tu kut tu d rat laaft. Bōn-kāensā fāa tūlgr pa wēng ye. La tōe tu wusg baooda bōn-kāensā sūkā būmb a ye n nan pa paam ye. D sā n tara zu-loeeg a woto buudu, d manesem sēn yaa to-to wā wilgda d tēebā pāng sēn ta zīig ningā.

8. Bōe la neb wusg rat ne b sūur fāa?

⁹ La d sā n kūs Wēnnaam noor sēn na yul n paam d sēn date, pa yam būmb ye. Tōe n sāama zood ning sēn be tōnd ne a Zeova svkā. Wala makre, kēer sēn baood laafū yīng kūtame tu b sak tubsg sēn kūsd Biiblā noyā. Sānda saka tuvum sēn dūkd b sēkā wusgo, tu kut tu b pa le tōe n paam sēk n ges b zagsā rāmb yelle, wall b kēnd tigissā ye. Kēer yāka yam n do ned sēn pa tūud a Zeova, wall yaa neb a woto n do-b tu b sake. Rē yīnga kirisned sā n maan woto, a wilgdame t'a ratame t'a Zeova bāng-a sūda? A Abrahaam sā n da pa maag a meng n gū Wēnnaam pūlemsā pidsgu, Wēnnaam tagsg ra na n yū wān ne-a? Tags-y n ges-y wa a Abrahaam sēn da na n getē t'a Zeova maasame, n yāk yam n na n maan būmb n kut t'a yūvā yi. (Ges-y Sung 11:4.) Rē yīnga a Zeova ra na n kell n geelg-a-la wa a zoa sūda?

¹⁰ Yaa bōe la yāmb yē rat ne y sūur fāa? Rē yīnga y tēebā sekā y na yals n gū t'a Zeova wa kō-y rē bu? A pulmame t'a na n wa kūtame tu 'bōn-vūsā fāa paam bark tu seke.' (Yul 145:16) A Zeova pūlemsā kēer tōeeme n pa pids tao-tao wa d sēn da tagsdā ye. La d sā n kell n wilg tu d tara tēeb wa a Abrahaam, a Zeova pa na n yīm d yell ye. A na n keo-d lame.—Heb. 11:6.

Sik-m-meng soaba, la wuk-m-meng soaba

¹¹ D gom neb a yiib zug sēn pa wōneg taab baa bilf yelle. Yaa a Moiiz ne a Koore. B ned kam fāa sēn maan būmb ninsā sōngd-d lame tu d bāng t'a Zeova sēn get tōnd to-to wā bee ne d sā n tūuda a noyā la d teend a seglsā, wall d sā n pa maand woto. A Koore ra yaa Levi buudā neda, n yaa a Kehat yagenga. Tōe t'a paam n yāa a Zeova sēn maan būmb ning n fāag Israell nebā

9, 10. a) Bōe la neb kēer maan sēn na yul n paam b sēn date? b) Wēnnaam pūlemsā pidsg weengē, yāmb tagsg yaa wāna?

11. Tōe tu bōe la a Koore maan yūvum wusg pūgē?

Mog-miuugē wā. Tōe me t'a naaga Levi neb nins sēn yu-b sakdb Sinayi tāngē wā, n sōng n ku Israell neb nins sēn kūsā. A leb n tog n da sōngd n tūkda kāabg koglgā. (Yik. 32:26-29; Sōd. 3:29-31) Rēnd wōnda a Koore tūu a Zeova ne pu-peelel n kaoos yūvma, tu kut tu Israell nebā wusg ra nand-a.

¹² La Israell nebā sēn wa n be kāabg tēngā sor zugā, a Koore wa n tagsdame t'a Zeova sēn wilgd buudā sor to-to wā pa zemse, tu kut t'a tūlg n na n dems yēlā. A paamame tu neb 250 sēn yaa buudā taoor dāmb kē-a. Tōe t'a Koore ne a poorē dāmbā ra kūsa sūd t'a Zeova bee ne-ba. B tu yeela a Moiiz woto: "Yāmb zēkda y mens wusgo; tu bōe, Israell nebā fāa gill yaa yulma, tu Zusoabā be bāmb sūka." (Sōd. 16:1-3) Ad b sūd wuka b mens tu loog noore! B ra kūsa sūd ne b sūy fāa tu bāmb sēn get yēlā to-to wā zemsame. La a Moiiz yeel-b-la woto: "Zusoabā na n wilga sēn yaa-a bāmb neda." (**Karm-y Sōdb 16:5.**) Daar-n-kāng vēkembeoogo, wīndgā sēn wa n na n kē t'a Koore ne a poorē dāmbā fāa kiime.—Sōd. 16:31-35.

¹³ La a Moiiz yē ra yaa toor fasū. Biiblā yeelame t'a ra "yaa sik-m-meng soab wusg n yūd nebā fāa sēn [da] be dūniyā zugā." (Sōd. 12:3) Būmb sēn wilgd rē yaa t'a Zeova sēn yeel t'a maan būmb ninsā fāa, a maan-b-la kēpu. (Yik. 7:6; 40:16) Biiblā pūgē, d pa tōe n yā zīig baa a yembr a Moiiz sēn wilg t'a Zeova sēn get a nin-buiidā yell to-to wā pa zemse, wall a sēn sāam a sūur ne a Zeova, a noor yīng ye. Wala makre, a Zeova sēn wa n yeel t'a tilg sek-roogā, a kō-a-la noy ball-balle. A wilg-a-la gīs nins a sēn da segd n tall n wūg sek-roogā futā kōbg sēn da segd n yū to-to, la a wilg-a gātsā sōor me. (Yik. 26:1-6) Wakat ninga, yel-get sā n wa kō-y

12. Wān to la a Koore wuk-m-mengā wā-a? Ges-y foto wā sēn be seb-neng 31 wā me.

13, 14. Wān to la a Moiiz wilg t'a yaa sik-m-meng sooba?

no-bōoneg wusg tu y getē tu b tūubā yaa toogo, tōe n sāama y sūuri. La a Zeova yē yaa yel-get sēn zems zānga. A sā n bobl a nin-buiidā tuvumde, a kuta sūd tu b na n tōog n tuvum-a lame tu zemse. A sā n wa kōt noy ball-balle, a mii rē vōore. A Moiiz sūur pa yik ne a Zeova, wall a tags t'a sēn kō-a noy ball-ballā wilgdame t'a pa nand-a ye. A leb n pa tags t'a Zeova weoogd-a lame ye. A Moiiz pūd n kutame tu tūm-tūmdbā maan wa a Zeova sēn yeelā bal kēptu. (Yik. 39:32) Ad woto sūd wilgdame t'a ra yaa sik-m-meng soaba! A Moiiz ra miime tu yaa a Zeova n so tuvumdā, la tu yē ra yaa wa tuvum-teoog a nugē.

¹⁴ Baa a Moiiz sā n da wa seg zu-loeeg sēn sāamd a sūur wusgo, a kelld n wilgame t'a yaa sik-m-meng soaba. Daar a ye, nin-buiidā yēgma koom kaalem poorē, t'a Moiiz sūur yik t'a maan būmb sēn pa yu Wēnnaam noogo. Woto kutame t'a Zeova yeel t'a Moiiz kōn tall nin-buiidā n ta kāabg tēngā pugē ye. (Sōd. 20:2-12) Israell nebā yēgengā namsa a Moiiz ne a Aarō na maan yūuma. La kong-kāng yīng bal kutame t'a Moiiz pa na n

paam būmb ning a sēn da sūng n gūud hal daa rārā ye! A Moiiz manesem yu wāna? Yaa vēneneg t'a sūur sāamame, la a sēn yaa sik-m-meng soabā yīnga, a saka a Zeova sēn yeelā. A ra miime t'a Zeova yaa turg n pa maand kēgr ye. (Tōo. 3:25-27; 32:4) Rūndā-rūndā, d sā n tēeg a Moiiz yelle, d yetame t'a yu ned a Zeova sēn da mi.

—**Karm-y Yikr 33:12, 13.**

A Zeova sakr baooda sik-m-menga

¹⁵ Sēn na yul n ta a Zeova Yam, rēndame tu d sakd toeeng nins fāa a siglgā sēn mi n maandē wā. Sēn paase, d segd n sakda neb nins sēn lūt taoor tīgingā pugē wā. Ninkāensā sā n wa ruk sardo, pa rē bu yaa d sēn da minim n maand būmb ning to-to wā la b toeem-yā, d manesem yaa wāna? A Koore ne a poorē dāmbā sēn da tēed tu bāmb sēn get yēlā to-to wā n zemsā yīnga, b maan n sāama zood ning b sēn da tar ne Wēnnaamā. B ra yaa wuk-m-mens rāmba, la neb sēn pa tall tēebo. A Koore ra

15. A Koore wuk-m-mengā sēn kūt t'a maan būmb ninsā wilgda tōnd bōe?

A Koore ra pa sikd a meng n sakd Wēnnaam sor-wilgrā ye

*Yāmb sikda y meng n sakd a
Zeova tu kut t'a mi-y bu?*

tagsdame t'a Moiiz yaa nin-kēem bal sēn da kōt nebā a toorē noyā. Woto kutame t'a yīm tu yaa a Zeova meng n wilgd a nin-buiidā sore. Rē n kut t'a kūs neb nins Wēnnaam sēn da lūus a nin-buiidā taoorā. Būmb sā n da segda ne remsgo, a Koore ra tog n gūume t'a Zeova wa rems bōn-kāng a toore. A sā n da maan woto, a Zeova ra tōe n sōng-a lame t'a bāng yelā sēn da yaa to-to wā vōore. La a Koore sēn maan būmb ningā kutame tu rūndā-rūndā, d pa tēr tuum-sōma nins fāa a sēn da tum a Zeova yīngā ye. D sēn wae n tēegdē bal yaa t'a yu wuk-m-meng soaba, tu kut t'a kūs a Zeova.

¹⁶ Būmb ning sēn paam a Koore wā yaa sagl n kō kāsem dāmbā la tīgingā neb a taabā fāa. D sā n dat n tōogd n gūud a Zeova la d sakd neb nins a sēn tūnugd n wilgd tīgingā sorā, d segd n yu sik-m-mens rāmba. Rē yīngā tōnd ned kam fāa wilgdame t'a yaa sik-m-meng soab wa a Moiiz bu? D sak n deegame t'a Zeova tūnugda ne neb nins a sēn lūus tīgingā taoorā n wilgd-d sor bu? D sakda nin-kāensā bu? Baa būmb sā n wa sāam d sūuri, d tōogda d meng bu? D sā n maand woto fāa, d tata a Zeova yam. D sik-m-mengā la d sakrā na n kutame t'a nong-do.

A Zeova mii neb nins sēn yaa yē rēndā

¹⁷ D sā n bugsd neb nins sēn paam n yu a Zeova zo-rāmbā mak-sōngā zugu, na n naf-d lame. A Abrahaam ne a Moiiz fāa ra yaa koangdb la neb sēn da segd zu-loees wa

16. Wān to la a Moiiz mak-sōngā tōe n naf tōndo?
17, 18. Bōe n tōe n kut tu d kell n yu a Zeova rēnda?

tōnd me. Baasgo, a Zeova bool-b lame t'a zo-rāmba, la neb a sēn so. La a Koore yē pa paam woto ye. Būmb ning sēn paam-a wā wilgdame tu d sā n lebg a Zeova zoa, d sā n pa gūusi, d tōe n wa zāaga d mens ne-a n sāam zoodā. Yuta sōma tu tōnd ned kam fāa sok a meng woto: 'Wān to la a Zeova getma? Sagl-bus la Biiblā kiba-kāensā kōt-ma?'

¹⁸ A Zeova geta neb nins sēn tūud-a ne b sūy fāa wā wa neb sēn yaa yē rēnda. Woto sūd kengda d raood wusgo! Bu d ket n baood zug-sōma sēn na n kut tu d maneg n ta Wēnnaam yam. Wala makre, d paasd d tēebā pānga, la d baood sik-m-menga. D sā n paam t'a Zeova mi-du, yaa zu-zēkr tekē n kō-do. Neb nins sēn paam t'a Zeova nongbā vuum noom-b-la rūndā-rūndā, la b saagd n na n wa paama bark toor-toor beoog-dar me.—Yuul 37:18.

Y tērame bu?

- Paam t'a Zeova mi-f rat n yeelame tu bōe?
- Wān to la d tōe n wilg tu d tara tēeb wa a Abrahaam?
- A Koore ne a Moiiz fāa manesmā wilgda tōnd bōe?